

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 3/421 | GODINA XL | CIJENA 10 KN

OŽUJAK 2021.

Sretan Uskrs!

Poštovani čitatelji Ladonje,

dok osjećamo dah proljetnoga vremena, koje u nama budi radost novoga života, koji niče svuda oko nas, kao kršćane i vjernike posebno nas raduje ozračje našega najvećeg blagdana, blagdana Isusova uskrsnuća. Vjerujem da smo svi mi svjesni da istinski doživljaj Isusova uskrsnuća u dobroj mjeri ovisi o tome koliko smo mi sami uložili truda da se na taj blagdan dostoјno pripremimo. Ako smo korizmeno vrijeme barem donekle doživjeli kao vrijeme duhovnoga rasta, ako smo nastojali da nam molitva bude razgovor s Bogom, da naša odricanja imaju smisla i da činimo dobra djela te ako smo uza sve svoje obvezе ipak našli vremena za malo ozbiljniji ispit savjesti ili iskreniji sakrament

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Danijela Fattorich, David Gortan, Vilim Grbac, Tomislav Milohanić, Željko Mrak, s. Terezija Pavić, Nela Peteh

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342

ladonja@biskupija-porecko-pulsko.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Godišnja pretplata 120,00 kuna

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisak/Nakladnik

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

Broj i naziv ūro računa:

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d. d.

IBAN: HR7023800061147003243

Update iz inozemstva izvršiti na:

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

IBAN: HR7023800061147003243

BIC/SWIFT: ISKBHR2X

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovница: Proljetni motiv

svete isповijedi, onda ćemo i Uskrs doživjeti kao ohrabrenje i novo nadahnuc̄e za naš život. Ako smo dali važnost samo vanjskim znakovima korizmenoga vremena, stavljajući samo naglasak na običaje i tradiciju, koji ni najmanje ne utječu na naš duhovni život, onda će i Uskrs za nas biti samo komemoracija događaja koji se davno dogodio. Mi si pak, poštovani čitatelji, to nećemo valjda dopustiti. Imamo prigodu ove godine čitati na Vazmenom bdjenju kako događaj Isusova uskrsnuća opisuje sv. Marko. Primijetit ćemo da sv. Marko opisuje taj događaj ovako: „Kad prođe subota, Marija Magdalena i Marija Jakovljeva i Saloma kupiše miomirisa da odu pomazati Isusa...“ Poput sv. Luke i Marko spominje da su žene bile te koje su prve na uskrsno jutro došle na grob. Vjerujemo da taj podatak nije slučajan ni nevažan. Došle su sa željom da pomažu Isusovo tijelo. Htjele su to učiniti iz zahvalnosti. Htjele su još jednom biti blizu onome koji im je pokazao što znači istinska ljubav i prema Bogu i prema čovjeku. Evangelija svjedoče da su i na Kalvariji bile tu blizu onda kada se to ni Isusovi učenici nisu usudili. Te su žene pokazale hrabrost, duboko poštovanje prema onome koji je živio i umro za spas svakoga čovjeka, koji je svakome čovjeku otvarao vrata novoga života. Te bi žene i nama trebale biti uzor. Vjerujem, poštovani čitatelji, da ćemo i mi upravo u hrabrosti i dosljednosti tih žena prepoznati mnoge žene, koje su ne tako davno bile prisutne u našim crkvama, posebno onda kada mnogi za to nisu imali hrabrosti. One su prenosile

vjeru svojim primjerom i onda kada je to bilo „zaostalo“ i „zastarjelo“. Njih se nije moglo zastrašiti ni priječiti da svoju vjeru žive i svjedoče svojim primjerom i životom. Hvala Bogu da i danas ima onih koji žive svoj vjeru bez puno riječi, bez reklame i propagande.

Žene u Evangelju osvjedočile su se da je Isusov grob prazan i čule su riječi anđela: „Ne plašite se! Isusa tražite. Nazarećanina, raspetoga? Uskrsnu! Nije ovdje...“ Zar nisu i nama danas potrebne i važne riječi „ne plašite se“, upravo u ovom vremenu kada mnogi osjećaju posljedice straha od bolesti i kada još mnogi žive u strahu od potresa i prirodnih nepogoda.

Mi kršćani znamo da riječi „ne plašite se“ imaju svoj temelj. Temelj toga ohrabrenja jest Isusovo uskrsnuće. Nećemo živjeti u strahu jer je Isusovo uskrsnuće pobijedilo smrt jer je po uskrsnuću ljubav pobijedila mržnju, jer je po uskrsnuću Božja milosti nadvladala zlo ovoga svijeta. Stoga vjerujem da i ove godine posebno možemo doživjeti blagdan Isusova uskrsnuća kao znak nade i novoga života. Vjerujući u Isusovo uskrsnuće i naše Kalvarije, i životni križevi s kojima se susrećemo poprimaju novi smisao. Oni nisu svrha samima sebi, već su predznak zore vlastitoga uskrsnuća za svakoga od nas.

Neka nam stoga i ovi vazmeni blagdani svima, posebno onima kojima je to najpotrebnejše, donesu potrebno ohrabrenje, nadu i mir.

Poštovani čitatelji, vama i svima vašima uime Uredništva i svih suradnika Ladonje želim sretan Uskrs.

USKRSNA PORUKA APOSTOLSKOGA UPRAVITELJA

Uliturgijskom slavlju na dan Uskrsa čitamo iz Djela apostolskih „kako Isusa iz Nazareta Bog pomaza Duhom Svetim i snagom, njega koji je, jer Bog bijaše s njime, prošao zemljom čineći dobro... Mi smo svjedoci svega što učini. Bog ga uskrisi treći dan i dade mu da se očituje svjedocima od Boga predodređenima – nama. On nam i naloži propovijedati narodu i svjedočiti: „Za nj svjedoče svi proroci: da tko god u nj vjeruje, po imenu njegovu prima oproštenje grijeha.“

Crkva od apostolskih vremena sve do danas vjerno izvršava primljeno Kristovo poslanje. Naviješta i svjedoči Isusa Krista Spasitelja svih ljudi. Činila je to i čini u svako doba, u zgodno i nezgodno vrijeme, za vrijeme mira i progona, za vrijeme rata, potresa i bolesti, među svim narodima na zemlji, jer svi su potrebni oproštenja. Nasljednici apostola

i njihovi suradnici vode i danas ljude Bogu, životu vječnom. Zato su kršćani ljudi radosti i nade, ljudi s Bogom i u Bogu.

Kristovo je uskrsnuće najvažniji događaj za svakoga čovjeka jer se po njemu svima otvaraju vrata sigurne i sretne budućnosti, vječnosti. No, svaki se čovjek treba s Kristom susresti, povjerovati mu, zatražiti oprost i slijediti ga.

Možda će i ove godine proslava Kristova uskrsnuća biti „zatvorena za javnost“ zbog pandemije koronavirusa ili će samo neki, malen broj vjernika, moći sudjelovati u obredima Velikoga tjedna i vazmene proslave u svojim crkvama? Opterećuju nas svakodnevna izvješća o stanju novozaraženih i preminulih kod nas i u svijetu. A to već traje više od godinu dana. Nazire li se svemu tome kraj?

I nisu to jedini problemi, teškoće s kojima se čovjek susreće. A kada se kršćani u svakodnevnom životu susretnu s teškoćama, opasnostima, križevima – ne gube se. Ostaju mirni jer se svojim križem najtješnje povezuju s Onim koji je za sve već nosio križ, umro i uskrsnuo. Svi koji s Kristom nose s ljubavlju svoj križ, s Kristom će uskrsnuti i zauvijek biti s Njime u nebeskom kraljevstvu.

No, što god da se dogodi, nitko kršćanima ne može ugrabiti Uskrs jer Uskrs se ostvaruje svaki put kad čovjek prihvata drugoga čovjeka, kad mu pomaže, osobito ako je u nevolji, bolestan ili sam, kada druge ne osuđuje, opravičava i moli za oproštenje, kad se žrtvuje i moli za druge, nesebično ljubi druge, ljubi Boga.

Kršćani su pozvani pristupiti i sakramentu pomirenja s Bogom – tom sredstvu spasenja jer se po njemu vraća prvotna milost Božja, prijateljstvo, i ponovno postajemo ljubljeni sinovi i kćeri Božje. I tada se Uskrs događa. Neka se tako i nama dogodi.

Svim vjernicima i svim ljudima dobre volje želim obilje mira, radosti, zdravlja, požrtvovnosti i sreće te Božjeg blagoslova za Uskrs!

✠Dražen Kutleša

Uz Godinu svetoga Josipa, koja traje od 8. prosinca 2020. godine do 8. prosinca 2021. godine, veže se „dar posebnih oprostâ“. Naime, znamo da svaki teški grijeh ima dvije posljedice za čovjeka: prekid zajedništva s Bogom i vječna smrt u paklu (vječna kazna). Oproštenje za vječnu kaznu čovjek prima krštenjem i po sakramantu svete isповijedi, dok se oprost za vremenite kazne može steći na zemlji (čineći pokoru i djela nadoknade za počinjene grijeha) ili poslije smrti (u čistilištu). U ovoj Godini Bog nam preko Crkve daje mogućnost da zadobijemo potpuni oprost, tj oprost i od vječne i od vremenitih kazni. U odluci Apostolske pokorničarne o toj se stvari navodi kako se potpuni oprost pod uobičajenim uvjetima (sakramentalna isповијед, euharistijska pričest i molitva na nakane Svetoga Oca) podjeljuje vjernicima koji, dušom odijeljenom od svakoga grijeha, budu sudjelovali u Godini svetoga Josipa u prigodama i na načine koje naznačuje Apostolska pokorničarstva. Dakle, potpuni oprost može se zadobiti na ovaj način:

a. Sveti Josip, autentični čovjek vjere, poziva nas ponovno otkriti sinovski odnos s Ocem, obnoviti vjernost molitvi, prignuti uho i odgovoriti s dubokim raspoznavanjem na Božju volju. Podjeljuje se potpuni oprost onima koji će barem 30 minuta provesti u razmatranju molitve Oče-naš ili, pak, sudjelovati na duhovnoj obnovi u trajanju od najmanje

KAKO ZADOBITI POTPUNI OPROST U GODINI SV. JOSIPA?

jednoga dana koja predviđa jedno razmatranje o svetome Josipu.

b. Oni koji, po primjeru svetoga Josipa, učine neko **djelo tjelesnog ili duhovnog milosrđa** moći će također zadobiti dar potpunoga oprosta.

c. Glavni je vid Josipova poziva bio taj da je bio čuvan Svete nazaretske obitelji, zaručnik Blažene Djevice Marije i Isusov zakoniti otac. Kako bi se sve kršćanske obitelji potaknulo da stvore isto ozračje prisnoga zajedništva, ljubavi i molitve koje se živjelo u Svetoj obitelji, potpuni se oprost zadobiva za **moljenje Svetе krunice u obitelji i od strane zaručnikâ**.

d. Potpuni će oprost, nadalje, moći zadobiti svi oni koji budu **svakodnevno posvećivali svoj rad zaštiti svetoga Josipa te svaki vjernik koji u molitvi zazove zagovor Tesara iz Nazareta**, da oni koji traže posao pronađu zaposlenje i da rad sviju bude dostojanstveniji.

e. Bijeg Svetе Obitelji iz Nazareta pokazuje nam da je Bog tamo gdje je čovjek u opasnosti, tamo gdje čovjek trpi, tamo gdje je prisiljen bježati, gdje doživjava odbačenost i napuštenost. Potpuni se oprost podjeljuje vjernicima koji budu izmolili **Litanije svetome Josipu** (za zapadnu tradiciju) odnosno **Akatist** (Akathistos) svetome Josipu u cijelosti ili barem neki njegov dio (za istočnu tradiciju) **odnosno neku drugu molitvu svetome Josipu vlastitu drugim liturgijskim tradicijama za Crkve progonjene ad intra i ad extra i na utjehu i pomoći svim kršćanima koji trpe svaki oblik progona.**

Kako bi se ponovno potvrdilo univerzalnost zaštite svetoga Josipa nad Crkvom uz gore spomenute prigode, Apostolska pokorničarstva podjeljuje potpuni oprost vjernicima koji budu molili **bilo koju od Crkve dopuštenu molitvu ili čin pobožnosti u čast svetome Josipu**, na primjer „**K tebi se, o sveti Josipe**“, osobito na dane **19. ožujka i 1. svibnja**, na blagdan Svetе nazaretske obitelji Isusa, Ma-

rije i Josipa, na Nedjelju svetoga Josipa (prema istočnoj tradiciji), devetnaestoga u mjesecu i svake srijede, koja je dan posvećen spomenu tome svetcu prema zapadnoj tradiciji.

U trenutnim okolnostima izvanrednoga zdravstvenog stanja **dar potpunoga oprosta posebno se proteže na starije, bolesne, umiruće i sve one koji zbog opravdanih razloga ne mogu izlaziti iz svoje kuće pa, duše odijeljene od svakoga grijeha i uz nakanu da, čim im to bude moguće, ispune tri uobičajena uvjeta, u vlastitome domu ili tamo gdje ih zapriječenost zatekne izmole čin pobožnosti u čast svetome Josipu, utjesi bolesnih i zagovorniku dobre smrti, prikazujući s povjerenjem Bogu patnje i nevolje vlastitoga života.**

Da bi se zadobivanje Božje milosti po vlasti Ključeva u pastoralnom pogledu olakšalo, ova pokorničarna usrdno moli da svi svećenici koji imaju odgovarajuće ovlasti, ponude raspoložive duše slaviti sakrament pokore i često podjeljuju svetu pričest bolesnim.

(IKA)

Molitva sv. Josipu za Crkvu

K tebi se, o sveti Josipe, utječemo u svojoj nevolji. Za ljubav, koja te je s neoskrvrenjom Djemicom i Bogorodicom vezala, za očinsku ljubav, kojom si grlio Dijete Isusa, smjerno te molimo da baština, koju je Isus Krist svojom Krvlju otkupio, milostivo pogledaš te u pomoći pritečeš našoj nevolji svojom moći. O skrbni čuvaru Božanske Obitelji, brani odabranu potomstvo Isusa Krista. Ne daj, predragi Oče, da nas okuze zabluda i pokvarenost. Budi nam s neba milostivo u pomoći, o naš jaki zaštitniče, u borbi s vlašću tmine. Pa kao što si nekad izbavio Dijete Isusa iz najveće pogibli života, tako i sada brani svetu Crkvu Božju od svih zasjeda neprijateljskih te nas svakoga pojedinog trajno uzmi pod svoje okrilje da uzmognemo po tvom uzoru i twojom pomoći sveto živjeti, blaženo preminuti i u nebu vječno blaženstvo zadobiti. Amen.

KRŠĆANIN I LOKALNI IZBORI

Opet smo pred izborima, i to lokalnim izborima koji, više nego oni parlamentarni ili predsjednički, izravno zadiru u život lokalne zajednice, u život gradova, općina i županija, pa i građana osobno. Mnogi građani u Hrvatskoj inače uopće ne izlaze na izbole, što predstavlja velik problem svake države, pa tako i Hrvatske. Neizlazak na izbole donekle je razumljiv kada se radi o parlamentarnim izborima ili onima za predsjednika države jer građani na to gledaju kao na „visoku“ politiku, gdje se igra utakmica među političkim strankama, od kojih ionako većina njih ima sličan program s puno obećanja, čije je kasnije (ne)ostvarenje gotovo nemoguće kontrolirati. Običan građanin ni na koji način nema moć provjere je li neka stranka obećavala „brda i doline“, a kasnije ta obećanja nije ostvarila. Stječe se dojam da kasnije rasprave u Saboru ili vladinim kuloarima nemaju puno veze s konkretnim životom. Ondje se više radi o tome da se steknu nekakvi politički bodovi za sljedeće izbole, a sva „briga“ za dobrobit građana ili za zajedničko dobro tome je podređena. Predizborna obećanja često ostaju mrtvo slovo na papiru ili plakatu, i običan građanin tu ništa, ili vrlo malo, može promjeniti.

Moć građanske kontrole

Drugaciji je pristup lokalnim izborima. Tu je neizlazak na izbole još veći problem i teško razumljiv jer tu biramo nama poznate ljude, one iz naše sredine, koje katkada susrećemo na ulicama, znamo kako i s kime žive, koje su njihove vrijednosti. Štoviše, možemo konkretno procijeniti koliko oni kasnije ispunjavaju dana obećanja. Gotovo bi se moglo reći da su lokalni izbori za sveopću našu dobrobit važniji od onih parlamentarnih. Jednomo građonačelniku ili općinskom načelniku moguće je konkretno reći svoje (ne) zadovoljstvo upravljanjem lokalnom jedinicom. Lokalni su izbori manje

„nabijeni“ političkim motivima i nekakvim maglovitim računicama nad kojima običan građanin nema nikakve kontrole. Tu glasujemo za ljude koji kane izgraditi školu ili dječji vrtić, popraviti lokalne prometnice, koji se brinu za najugroženije skupine ljudi u našem gradu ili selu, koji omogućavaju da starije osobe svoju starost provedu u prikladnim prostorima, koji su socijalno osjetljivi. Možemo znati i jesu li se ti kandidati dosad na tim poljima iskazali. Jednom riječu, osjećamo da u rukama imamo moć nekakve kontrole. Ako je igdje moguće politiku približiti običnim građanima, čemu odavna težimo, onda su to lokalni izbori. Zato mislim da je neodgovorno ne izići na lokalne izbole.

Lokalni izbori kao lijek politike

Hrvatsko društvo pati od pretjerane politizacije. Stječemo dojam da se politika odvija na sasvim drugačijim razinama od onih gdje se odvija konkretan život građana. Nisu nam jasni prioriteti u koje se ulažu veliki iznosi javnoga novca. Nije uvijek jasno za koje se vrijednosti zalažu obnašatelji odgovornih službi u državi, pod kakvim utjecajima raznih lobija djeluju. Sve to običan građanin teško ili nikako može dozнатi. Nedostaje transparentnosti u svezi s vladanjem i djelovanjem vođećih političara. Sve to ne mora biti slučaj na lokalnoj razini. Zato lokalni izbori mogu biti lijek za mnoge bolestine i nedorečenosti hrvatske politike. Upravo mi, obični građani, možemo u svojoj sredini „stvarati“ neki drugačiji tip hrvatskoga političara. Ako se netko pokazao odgovornim i transparentnim na lokalnoj sredini, za vjerovati je da će takav biti i na višoj razini. Jednostavno ne smijemo dopustiti da se hrvatski političari „stvaraju“ u nekim europskim institucijama, raznim netransparentnim interesnim skupinama, nevidljivim lobijima. Buduće odgovorne političare, kojima je na srcu politika kao služenje općem dobru, stvaramo mi na

lokalnoj razini. Stoga smatram da je ne izići na lokalne izbole neodgovoran čin jer tako još više produbljujemo ponor između politike i života običnih ljudi.

Uskrs duha i tijela

Lokalni izbori održavaju se u vazmem vremenu. I to bi trebao biti jedan dodatni poticaj vjerniku da izide na lokalne izbole. Uskrs nije samo uskrsnuće duše nego života u svim njegovim dimenzijama. Kršćanin je stoga itekako odgovoran za općenito stanje svoje lokalne zajednice, a preko nje i našega društva općenito. Krist je patio duhom i tijelom, ali je i uskrsnuo duhom i tijelom. Za svoga ovozemnog života nije se brinuo samo za dobrobit ljudske duše, nego je i gladne nahranio kada je to bilo potrebno. Teško da će nam hrvatska visoka politika ili Europska unija stvoriti hrvatsko „uskrsno društvo“ u kojemu će hrvatski građani dobro i sretno živjeti. To možemo ostvariti samo mi sami. Kršćanin se mora uključiti u taj pothvat. Svojim izlaskom na lokalne izbole svjedoči kako želi biti tvorac vlastitoga Uskrsa i uskrsnuća zajednice u kojoj živi. Učimo od pape Franje. Nije izabrao otici u neku bogatu i uređenu državu, nego je otiašao u polurazrušeni i izranjavani Irak. Ondašnjim ljudima, pogotovo kršćanima, nosio je poruku i ohrabrenje da mogu uskrsnuti iz pepela, duhom i tijelom. Mi, kršćani, možemo to postati u svojim lokalnim sredinama. Vjerujem da će nam to biti lakše ostvariti nego je to bilo papi Franji u ruševinama Iraka.

Uskrsnuo je!

Prema Ivanovu evanđelju (Ivan 20,1-9), pred Kristov grob na uskrsno jutro, još za mraka – najprije dolazi Marija Magdalena. U polutami, Marija vidi da Isusa nema u grobu i suočava se s još jednim udarcem misleći da je tijelo njena učitelja Isusa nakon smrti na križu i ukradeno. Prva njena reakcija bila je eksplozivna, odmah je u očaju trčeći potražila Petra i Ivana, „onog drugog učenika, kojega je Isus ljubio“.

Potresen, Petar reagira poput Marije: i on trči prema grobu, i to u pratični ljubljenoga učenika, koji trči još brže od Petra. Velika se simbolička krije iza ovih riječi. Brzina ljubljenoga učenika govori nam nešto o ljubavi: čovjek motiviran ljubavlju pretjeće svakoga. Ljubljeni učenik – iako prvi dolazi do groba, ostaje na ulazu, gleda u njegovu unutrašnjost i vidi položene povoje. Isti će prizor iza njega vidjeti i Petar, koji će prvi ući u grob, i gledati povoje i sudarij na drugom mjestu.

Što se događa u njihovoj nutrini? Sjetimo se Marijinih riječi: „Uzeš Gospodina iz groba i ne znamo gdje ga staviše.“ (Ivan 20,2) Pod dojmom te slike, ispunjeni strahom, Petar i drugi učenik prilaze grobu zamisljavajući ljude koji nose Isusovo zamotano tijelo. No kad su ušli u grob – vidjeli su samo povoje, tijela nije bilo. Evanđelist ništa ne tumaći, nego donosi slike te zajedno s Petrom i ljubljenim učenikom i mi sad, čitajući Evanđelje, gledamo unutrašnjost groba. Povoji podsje-

ćaju na jedan drugi događaj: uskrsli Lazar izišao je iz groba u povojima, a Isus je rekao učenicima: „Odriješite ga i pustite ga neka ide.“ (Ivan 11,44)

Odloženi povoji u Isusovu grobu govore da Isusovo tijelo nije ukrađeno. On je sam skinuo povoje sa svojega Tijela. Skinuo je i sudarij, koji je prekrivao njegovo lice. Dok zajedno s Petrom i Ivanom promatrano povoje, evanđelist nas polako uvodi u spoznaju: Isus je živ, izišao je iz groba. Uskrsnuo je!

U tom trenutku ljubljeni učenik – vjeruje. Njegov um i njegovo srce izlaze iz mraka koji obavija scenu, i ulaze u svjetlo vjere. Odjednom i pred našim očima prizor biva obasjan svjetлом: više ne vidimo prestrašene učenike. Pred nama je svjetlo, koje polako obuzima i nas.

Za razliku od Lazara, kojem su drugi skinuli povoje, Isus je svoje sam sebi skinuo. Odbacio je znakovе smrti i odjenuo se u život. I učenici koji zajedno s Isusom kroče u novi svijet, postaju slobodni od smrti.

To je srce vjere u uskrsnuće – novi odnos prema životu, odbacivanje svake navezanosti na slabosti: svi grijesi, sve mane, svi odnosi koji nisu pročišćeni ljubavlju nisu ništa drugo do povoja smrti u koje je umotano jedno slabo tijelo. Koliko često ljudski život biva sveden samo na životarenje, na hladnoću bez darivanja, bez života? Isusovo uskrsnuće želi nas iščupati iz tog

groba i osloboditi povoja smrti da hodimo u životu.

Ali kako? Ivanovo nam evanđelje i ovdje pomaže: prvi koji je povjeroval, bio je Ljubljeni Učenik. Bliskost je otvorila put vjeri: evanđelist Ivan piše kako „jedan od njegovih učenika – onaj kojega je Isus ljubio – bijaše za stolom Isusu do krila“ (Ivan 13,23). Hrvatska riječ „kriło“ prevodi grčku riječ *kolpos*, koju također nalazimo u prvom poglavljju Ivanova evanđelja, u retku koji opisuje odnos između Isusa i Boga Oca: „Jedinorodenac – Bog – koji je u krilu Očevu, on ga obznani.“ (Ivan 1,18)

Svi su Isusovi učenici bili ljubljeni – sve je odabrao od srca – ali samo je jedan nazvan ljubljenim. Je li to zato što je više nego ostali prihvaćao Isusovu učiteljsku ljubav? Ne otvaramo svi svoje srce na isti način: ovaj je učenik znao prihvati dar Božje ljubavi prije drugih zato je Isusove riječi i djela mogao shvatiti prije drugih. U bliskosti ga je upoznao.

Tu se krije i sjeme naše vjere u uskrsnuće: prepoznajmo sebe kao ljubljene učenike i privijimo se bliže Isusovu srcu, kao što je Isus privijen srcu Nebeskoga Oca. Promatrajmo zajedno s Petrom i Ivanom prazan grob i povoje – i pustimo da se pred našim očima odviju slike Isusa koji se podiže, izlazi iz groba i živi. I vjerujmo njegovoj ljubavi – da Njegov život pobijedi i naše smrti.

Sretan vam Uskrs!

Obilježena 19. obljetnica smrti mons. Antuna Heka

Usprkos poznatim okolnostima epidemije ni ove godine nije izostalo obilježavanje obljetnice smrti jednoga od velikana Crkve u Istri, *zvijezde koja ne zalazi*, ne blijedi i ne gasne, već svojim primjerom vodi i povlači za sobom. Jednoga od osnivača i prvoga ravnatelja Pazinskega kolegija (1993. – 2002.), pokretača i naše *Ladonje*, prisjetili smo se i ove godine tijekom više aktivnosti. U organizaciji Pazinskega kolegija i Katoličkoga društva prosvjetnih djelatnika Istre mons. Antuna Heka ovogodišnji program obilježavanja 19. obljetnice Hekove smrti uključivao je molitvu i posjet grobu, sv. misu u crkvi sv. Lucije, nedaleko rodnog mjesta mons. Heka (24. veljače), i prisjećanje na mons. Heka u Pazinskom kolegiju, 25. veljače. Gost kolokvija bio je prvi voditelj učeničkoga doma Kolegija, sadašnji katedralni župnik i porečki dekan preč. mr. sc. Milan Zgrablić. Riječi pozdrava i dobrodošlice na početku susreta uputio je sadašnji, šesti ravnatelj Kolegija vlč. Maksimiljan Ferlin. Susret je moderirao predsjednik KDPDI-ja mons. Antun Heka mr. sc. Daniel Bogešić, prof. savjetnik, koji se uvodno ujedno prisjetio toga

šokantnog i dramatičnog iskustva Hekove tragične smrti jer je svima mons. Hek bio i više od ravnatelja.

Ideja o Kolegiju – stvoriti novu katoličku inteligenciju za cijelu Hrvatsku

U prisjećanju na mons. Hek preč. Milan Zgrablić, koji je zajedno s mons. Hekom odradio *lavovski posao* od prvih dana Kolegija, najprije je podsjetio kako je i zašto rođena ideja o njegovu osnivanju. Donosimo ovdje tekst sa službenih stranica Kolegija, što je preč. Zgrablić u svom prisjećanju na početke Kolegija u slobodnom razgovoru ispričao, dodajući pritom bogata osobna svjedočanstva o mons. Heku, osobito o njihovo suradnji na projektu Pazinskog kolegija – klasične gimnazije.

„Zgrada sadašnjega Pazinskog kolegija izgrađena je 1913. – 1914. godine za smještaj učenika tada jedine hrvatske gimnazije u Pazinu. Na kraju Drugoga svjetskog rata zgrada je vraćena u crkveno vlasništvo i u njoj je u prosincu 1945. otvoreno Biskupsko sjemenište s Hrvatskom klasičnom gimnazijom, koje je zbog smanjenoga broja učenika zatvoreno 1980. godine. Neiskorištenost zgrade nakon pre-

stanka rada sjemeništa izazvala je traženje nove svrhe koja bi osmisnila i iskoristila veličanstvenu zgradu. Krajem 80-ih godina počele su se naslućivati nove mogućnosti dok još nije bilo zakonskih mogućnosti, već se spominjala ideja o školi kao o mogućoj ustanovi u tada neiskorištenoj zgradbi. Naime, smatralo se da je ta djelatnost najbliža svrsi Crkve, njezinoj tradiciji i svrsi za koju je zgrada izgrađena te najveći doprinos potrebama Crkve i njezinoj budućnosti jer je ulaganje u obrazovanje i odgoj mladih najvažnije ulaganje u budućnost. Svima je bilo jasno da je taj izbor najteži i najzahtjevniji. Naša domaća Crkva, za razliku od zapadnoeropske, nije imala takvoga iskustva. Iskustva su postojala samo sa sjemeništima, a ne s mješovitim katoličkim školama. Kad je i zakon predvidio mo-

gućnost privatnih škola, ozbiljna je diskusija o tome počela među istarskim svećenicima.“

Preč. Milan Zgrablić u svom prisjećanju na početke Kolegija dočarao je svu dramatičnost vremena Domovinskoga rata, silnu želju istarskoga svećenstva da nešto napravi za našu Istru i kako će ta ideja *stvoriti novu katoličku inteligenciju za cijelu Hrvatsku*. Ta se ideja počela ostvarivati uz brojne poteškoće, počevši od onih materijalne naravi.

„U proljeće 1992. godine porečko-pulski biskup mons. Antun Bogeticć zadužio je Antuna Heka da se prihvati zadatka osnivanja škole. On je pokrenuo praktične pripreme sa skupinom prosvjetnih radnika, a kontaktirao je i ugledne osobe iz javnoga života. Ujesen je i osobno iznio ideju predsjedniku države dr. Franji Tuđmanu koji je obećao podršku. Predsjednik je 31. siječnja 1993. posjetio zgradu i zajedno s porečko-pulskim biskupom mons. Bogeticćem potpisao povelju o početku obnove zgrade. Zbog toga što je tada u zgradi privremeno bila (šk. god. 1991./92. i 1992./93.) sjemenišna gimnazija iz Zadra, radovi na obnovi mogli su početi tek 1. srpnja 1993. godine. Tijekom ljetnih praznika obnovljen je minimalan

dio zgrade, upisan potreban broj učenika, pronađen dovoljan broj profesora i odgovarajuće dozvole.

Otvaranje Kolegija – pod zaštitom sv. Josipa

Dana 15. rujna 1993. godine započela je prva školska godina, a 25. rujna upriličeno je svečano

službeno otvaranje. Tako je započeo rad nove ustanove pod zaštitom sv. Josipa, uz Božji blagoslov, da se graditelji ne bi uzalud trudili. Sljedećih školskih godina upisivane su nove generacije tako da se iz godine u godinu povećavao broj učenika, razrednih odjela, zaposlenih profesora i ostalog osoblja. Usporedno s tim uređivaо se prostor za potrebe školske nastave i domskoga smještaja učenika. Ljeti 1996. godine započelo se s gradnjom športske dvorane zbog potrebe za takvom vrstom objekta koji je nužan za život i odgoj, osobito zbog toga što je većina učenika smještena u domu.“

Na kraju susreta neka osobna iskustva u svezi s mons. Hekom i Kolegijem sa svog aspekta podijelili su i nazočni profesori i djelatnici „prvoborci“: Miranda Guštin, prof. savjetnik, Pero Marić, prof. mentor, i Marica Ursić, prof. savjetnik, tajnica Nada Krnjus te bivši učenici I. i II. generacije Pazinskoga kolegija (Sandra Sloković, prof. mentor, i Nela Peteh, učitelj mentor). Druženje je, uz poštivanje epidemioloških mjera, nastavljeno čašćenjem domaćina. (Nela Peteh)

KRIŽNI PUT NA SKITAČI 2021.

Jubilarne 2000. godine od rođenja našega Spasitelja Isusa Krista dogodio se snažan zamah, jedna duhovna obnova na razini cijele Katoličke Crkve, tako i u Labinskem dekanatu. Nešto se od toga pretvorilo u tradiciju. U ovom dekanatu u tradiciju se pretvorila korizmena pobožnost Križnoga puta. Te je godine Skitača izabrana kao najpogodnije odredište za molitvu u prirodi.

Skitača je mjesto udaljeno oko 15 kilometara od Labina. Izgrađena je na jednoj od najviših kota Labinštine, na proplanku 425 metara nadmorske visine. S nje se odlično kontrolirao ulaz u Riječki zaljev i zato je strateški bila važna za Austougarsku i za Italiju. Odатle se topovima i haubicama tuklo po nepoželjnim brodovima i brodicama, ali se i s mora uzvraćala artiljerijska vatrica pa je brdo bilo preorano od granata. Na platou ispred crkve svete Lucije nalazi se spomenik granati, a korak dalje i spomenik „palim borcima“ iz II. svjetskog rata. Skitača je vjerojatno osnovana kao naselje u 15. stoljeću kad su izbjeglice bježale pred Turcima. Odatle bi potjecalo i ime: skitnice – ljudi koji se sele. Skitača je bila od davnine naseljena: u njenoj su okolini nađeni arheološki ostaci čak iz brončanog doba. U 16. stoljeću tu žive Istrorumunji, Vlasi. Od 1632. godine Skitača je jedno od crkvenih središta Labinštine. Godine 1869. bilo je 576 stanovnika, a 1921. nevjerojatnih 1080. Kad je za 1948. župnika došao tada mlađi svećenik, kasniji porečko-pulski biskup, Antun Bogetić, na Skitači je našao 183 stanovnika, od čega je bilo više od stotinu djece i mlađih. Tu je bujao život. Ljudi su živjeli od stočarstva i poljoprivrede i malo od ribarenja. Jedna svjedokinja toga doba pričala je svojoj kćeri da je sav obronak bio ispunjen samo ovaca. Vidjelo se samo ovce i kamen.

Vlč. Bogetić bio je svjedok kad je 1950-ih prvi Skitačan otišao u Ameriku i onda su pomalo sve više i više počeli odlaziti: povlačili su jedni druge, a poslije su se iseljavali i u druge države i mesta, pa i u gradove u blizini, Rašu i Labin. Do 1970. gotovo su se svi iselili. Danas je na Skitači samo jedan čovjek

koji tu stalno živi od rođenja i jedna mlada obitelj koja se doselila prije nekoliko godina. Ostale su ruševine i neke kuće koje dolaze nasljednici čuvati od trajne propasti, a neke se obnavljaju u turističke svrhe.

Skitača je zanimljiva planinarima, pješacima, biciklistima, motoristima, automobilistima... i nama hodočasnici.

Dakle, Križni se put počeo moliti u korizmi 2000. i održava se do danas. Ispočetka se išlo iz crkve svete Lucije do vrha brda gdje je davno već postavljen križ. Muškarci su nosili velike i teške slike Križnoga puta, svaki po jednu postaju, zaustavljajući se otprije na jednakom razmaku. Slike su bile iz crkve svetoga Nikole u Drenju. Nosio se križ sa znakovima muke. Ministranti su uz križ nosili zapaljene baklje. Kako se to uvijek događa u veljači ili ožujku, znalo je biti jako vjetrovito – burno, hladno, ledeno, ali i sunčano, toplo, lijepo... Odmah se osjećala potreba da se trajno označe i izgrade postaje, ali se to dogodilo tek 2015. godine, za župnikovanja don Ivana Evangelista Mlikote. On i njegovi suradnici napravili su hrastove križeve s oznakama postaja i učvrstili ih u tlo, pa su zbog toga ostali ti križevi vizualno preniski. Trasa kojom su išli ispaljena je kratka, pa su postaje poredane pregusto. Zbog toga smo ove godine krenuli obnoviti postaje i produžiti trase. Napravljene su stope od betona po uzoru na već postojeći krajputaški betonski križ (koji se nalazi između sadašnje VII. i VIII. postaje s desne strane puta). Križevi su obnovljeni: svježe lakirani i ugrađeni u postolja tako da uz malu brigu mogu trajati godinama. Župnik Blaž Bošnjaković izrekao je želju da se za sljedeću jubilarnu godinu, a to će biti 2033., kad će se slaviti 2000 godina od smrti i uskrsnuća našega Spasitelja Isusa Krista, na ova postolja postave kameni ili betonski križevi.

U izradi su sudjelovali: tvornica cementa Koromačno s donacijom 9000 kg mješavine za beton, g. Belušić donacijom prijevoza, g. Savo Kuharić donacijom materijala za izradu kalupa za betonažu postolja, g. Đani Petrović

izradom kalupa i ugradnjom križeva u postolja, vlč. Wojciech Właszlo, župni vikar, Blaž Bošnjaković – župnik i Dragan Novak – radnik kojega su unajmili za pomoć na najtežim dijinicama. Župnik je zahvalio g. Borisu Česniku koji je kombijem prevezao obnovljene križeve i pomogao u njihovoj montaži na postolja. Zahvalio je i obitelji Škopac koja je posudila autoprikolicu za prijevoz betona, također i g. Loretu Bartoliću za lociranje slobodnoga prostora za nove postaje. Potrošeno je oko 2.752,00 kn. Kad je župnik najavio spomenutu obnovu postaja, sakupilo se 500,00 kn, jedna je osoba dala još 400,00 kn i sada su skupljene još 682,00 kn. Tako se ovdje uz dosta truda i „uz pomoć dobrih ljudi“, kako je napisao na kraju svoga djela don Mlikota, pomalo događaju velike i lijepo stvari. IUz nad svega velika hvala dragom Bogu, uz sve ostalo, za prekrasno vrijeme, a onda i svima spomenutim dobročiniteljima.

Ove smo godine molili „anonimni“ Križni put koji je govorio o patnji siromašnih i malenih – u skladu s naučavanjem pape Franje o malenima i onima na periferiji zbivanja, prostora i vremena. Odazvao se lijep broj hodočasnika iz cijelog Dejanata. Pobožnost je predvodio dekan vlč. Mirko Vukšić, uz suradnju svećenika Dejanata i zaduženih vjernika iz svih župa. Držali smo se epidemioloških mjera, kako nas je pozvao župnik, i iz istoga razloga nije bilo uobičajenoga čašćenja cukerančićima i čajem. (L. B.)

Papa Franjo na općoj audijenciji 10. ožujka 2021.

„Bratstvo je izazov za Irak i za čitavi svijet“

U središtu su opće audijencije 10. ožujka 2021. g. bile slike i riječi u svezi s 33. apostolskim putovanjem pape Franje. „Osjetio sam snažno pokorničko obilježje tog hodočašća“ – rekao je Papa – „istodobno sam oko sebe video radosni doček Kristova glasnika.“

VATIKAN Papine su misli na današnjoj općoj audijenciji, održanoj u biblioteci apostolske palače, bile posvećene Iraku, zemlji koju je posjetio od 5. do 8. ožujka. „Gospodin mi je dao da prošlih dana posjetim Irak, ostvarujući tako naum svetoga Ivana Pavla Drugoga. Nikada nije nijedan papa bio u Abrahamovoj zemlji; Providnost je htjela da se to dogodi sada, kao znak nade nakon godinā rata i terorizma, i tijekom teške pandemije. Nakon tog pohoda moja je duša puna zahvalnosti. Zahvalnosti Bogu i svima onima koji su ga učinili mogućim“ – rekao je Papa te spomenuo iračkoga predsjednika; iračku Vladu; patrijarhe i biskupe, zajedno sa svim služiteljima i vjernicima pojedinih Crkvi te vjerskim vlastima, počevši od velikoga ajetolaha Al Sistanija, s kojim je – kako je kazao – imao nezaboravan susret u njegovoј rezidenciji u Naju-fu. Crkva u Iraku Crkva je mučenica u dijelu svijeta u kojemu se vide još uvijek otvorene rane i gdje se mogu čuti svjedoci dramatičnih zbivanja. „Snažno sam osjećao pokornički smisao toga hodočašća“ – napomenuo je Papa te primjetio – „nisam se mogao približiti tom izmučenom narodu, toj mučeničkoj Crkvi, ne uzimajući na sebe, uime Katoličke Crkve, križ koji oni nose već godinama; veliki križ, poput onoga postavljenoga na ulazu u Qaraqosh. Posebno sam to osjetio gledajući još uvijek otvorene rane od razaranjā, a još više susrećući i slušajući svjedoke koji su preživjeli nasilje, progone, izgnanstvo...“

„Svi ste vi braća“ (Mt 23,8)

„Međutim, ni velike muke i duboke patnje ne mogu prevladati nad riječ-

ju života, nad svjedočenjem istinske nade“ – primjetio je Papa te dodao – „istodobno sam oko sebe video radost zbog dolaska Kristova glasnika; video sam nadu koja se otvara obzoru mira i bratstva, sažetoga u Isusovim riječima koje su bile geslo toga pohoda: ‘Svi ste vi braća.’ (Mt 23,8) Tu sam nadu uočio u govoru Predsjednika Republike, našao sam ju u brojnim pozdravima i svjedočanstvima, u pjevanju i gestama ljudi. Pročitao sam ju na ozarenim licima mladih i u živahnim očima starijih osoba. Povijest Iraka, kao i brojnih drugih zemalja potresenih sukobima, pokazuje da je put bratstva odgovor koji valja dati na tragediju rata“ – primjetio je Papa. Irački narod ima pravo živjeti u miru, ima pravo ponovno pronaći dostojanstvo koje mu pripada. Njegovi su vjerski i kulturni korijeni tisućljenni; Mezopotamija je kolijevka civilizacije; Bagdad je u prošlosti bio vrlo važan grad koji je stoljećima imao najbogatiju knjižnicu na svijetu. „Što ju je uništilo?“ – upitao je Papa te istaknuo – „Rat. Rat je uvijek čudovište koje se, promjenom epoha, preobražava i nastavlja prožirati čovječanstvo. Ali, odgovor na rat nije drugi rat, odgovor na oružje nije drugo oružje. Stoga sam se upitao: tko je teroristima prodavao oružje? Tko danas prodaje oružje teroristima koji uzrokuju krvoprolića u drugim krajevima? Želio bih da netko odgovori na to pitanje. Odgovor je bratstvo. To je izazov za Irak, ali ne samo za njega; izazov je za brojna područja sukoba i, u konačnici, bratstvo je izazov za cijeli svijet“ – istaknuo je Papa. „Hoćemo li biti sposobni promicati bratstvo ili ćemo nastaviti s logikom kojom je započeo Kain, odnosno s ratom?“ – upitao je Papa te se vratio uspomenama iz Iraka. Tako se u mislima vratio u Dolinu Ura, Abrahamovu zemlju, gdje je odjeknula molitva kršćana i muslimana, zajedno s predstavnicima drugih religija. Abraham je otac u vjeri jer je poslušao glas Boga koji mu je obećao potomstvo, ostavio je sve i krenuo na put. Bog je vjeran svojim

obećanjima – napomenuo je Papa – te i danas vodi naše korake mira, vodi korake onoga tko hodi zemljom upravljujući pogled prema nebu. U Uru, stojeći zajedno pod onim svjetlim nebom, istim nebom u kojemu je naš otac Abraham video nas, svoje potomstvo, učinilo nam se da u srcima ponovno odjekuje ona rečenica: *Svi ste vi braća*. Papa Franjo potom se spomenuo susreta u sirokatoličkoj katedrali u Bagdadu gdje je – kako je podsjetio – 2010. godine, tijekom svezte mise, ubijeno 48 osoba, među kojima dva svećenika. „Crkva je u Iraku mučenička Crkva, a u tom je hramu, koji u kamenu nosi upisan spomen na te mučenike, odjeknula radoš susreta; moje divljenje zato što sam među njima, stapalo se s njihovom radošću zbog toga što je Papa s njima.“

Zahvalimo Bogu za taj povijesni posjet

„Poruku bratstva uputili smo iz Mousula i Qaraqosha, na rijeci Tigrisu, u blizini ruševina vrlo stare Ninive“ – rekao je Papa spominjući se mjesta potresenih mržnjom fundamentalista, zbog koje su mnogi napustili dom, svoja naselja, svoje projekte. Ali ne i nadu u povratak. Okupacija ISIS-a prouzročila je bijeg tisuća i tisuća stanovnika, među kojima brojnih kršćana različitim vjeroispovijesti i drugih proganjениh manjina, posebno jezida. Uništen je stari identitet tih gradova. Sada ih se uz mnogo muke nastoji obnoviti; muslimani pozivaju kršćane da se vrate te zajedno obnavljaju crkve i džamije – rekao je Papa te potaknuo sve da nastave moliti za

tu našu braću i sestre koji su tako izmoreni, da imaju snage za ponovni početak. „Misleći na mnoge Iračane koji su emigrirali, želim im reći: sve ste ostavili, kao Abraham; čuvajte poput njega vjeru i nadu, i budite tkalci prijateljstva i bratstva tamo gdje jeste, i ako možete, vratite se“ – potaknuo je Papa. Poruka bratstva upućena je i s dvaju euharistijskih slavlja. S onoga u Bagdadu, slavljenom na kaldejskom obredu, i s onoga u Erbilu – kazao je papa Franjo te dodao: „Nada Abrahama i njegova potomstva ostvarila se u otajstvu koje smo slavili, u Isusu, Sinu kojega Bog Otac nije poštadio, nego ga je darovao za spas svih ljudi. On nam je, svojom smrću i uskrsnućem, otvorio put do obećane zemlje, u novi život gdje su suze obrisane, rane исцijeljene, a braća pomirenata.“ Na kraju je Papa potaknuo na molitvu za Irak u kojem, unatoč svemu, simbol otpornosti i budućnosti i dalje donosi plod. „Draga braćo i sestre, zahvalimo Bogu za taj povijesni posjet i nastavimo moliti za tu zemlju i za Bliski istok. U Iraku, unatoč tutnjavi razaranja i oružja, palme, simbol zemlje i njezine nade, nastavile su rasti i donositi plod. Tako je i s bratstvom; nije bučno, ali je plodonosno i daje nam da rastemo. Neka Bog, koji je mir, podari Iraku, Bliskom istoku i čitavom svijetu budućnost bratstva!“ – poželio je na kraju papa Franjo.

(VATICAN NEWS,
Amedeo Lomonaco;
Ariana Anić)

Papa: Crkva nije pozvana osuđivati nego donositi Krista

Na misi slavljenoj u bazilici svetoga Petra povodom 500 godina evangelizacije Filipina, papa Franjo zahvalio je katolicima te azijske zemlje, treće po njihovu broju u svijetu, za njihovu radost kojom nose svoju vjeru u cijeli svijet, u njihovu svakidašnjem radu. To je 'blažena bolest', zadržite ju – potaknuo ih je Papa

VATIKAN Lijepa je i privlačna Crkva koja voli svijet ne sudeći ga i koja za svijet daruje samu sebe – tim je riječima papa Franjo pozdravio filipinsku zajednicu u Rimu, čiji su se predstavnici okupili u bazilici svetoga Petra, na misi zahvalnici za 500 godina evangelizacije njihove domovine. Pritom je potaknuo katolike te azijske zemlje da učine sve kako bi se i za Crkvu, kao za Boga, moglo reći da je toliko voljela svijet. Papa je u propovijedi zahvalio filipinskom narodu za svjedočanstvo radosti Evandelja koju su primili prije 500 godina, a danas ju donose u cijeli svijet, u kršćanske zajednice, kao i u rimske obitelji u kojima je – kako je rekao – „vaša diskretna i vrijedna prisutnost znala biti i svjedočanstvo vjere“. Komentirajući odlomak Ivanova evanđelja iz današnje liturgije, Sveti se Otac posebno osvrnuo na Isusove riječi upravljene Nikodemom: „Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorodenca.“ Riječi ‘Bog je tako ljubio’ pomažu nam uočiti pravo Božje lice. Lice Boga koji nas je oduvijek gledao s ljubavlju i iz ljubavi je došao među nas u tijelu svojega Sina. U Njemu nas je došao tražiti na mjestima na kojima smo se izgubili; u Njemu je došao podići nas kada padnemo; u Njemu je plakao naše suze i iscjeljivao naše rane; u Njemu je zauvijek blagoslovio naš život – istaknuo je Papa. U Isusu je Bog izrekao konačnu riječ o našem životu: nisi izgubljen, ti si voljen. Bog te toliko voli da ti daje cijeli svoj život. Nije on neki bog koji nas gleda ravnodušno iz visine, nego zaljubljeni Otac koji se uključuje u naš život; nije on neki bog kojemu je draga smrt grješnika, nego Otac koji se brine da nikoga ne izgubi; nije on neki bog koji osuđuje, nego Otac koji nas spašava blagoslovnim zagrljajem svoje ljubavi.

„Važna je ljubav koju znamo darivati“

Osvrnuvši se posebno na riječi ‘Bog je dao svoga Sina’, papa Franjo istaknuo je da, upravo zato što nas toliko voli, Bog daruje samoga sebe i nudi nam svoj život. Snaga ljubavi – obja-

snio je – razbija ljusku egoizma; razara barijere ljudskih, previše iskalkuliranih, sigurnosti; ruši zidove i pobijeđuje strahove, kako bi se učinio darom. U Isusu, uzdignutom na križu, sám je Bog došao ozdraviti nas od otrova koji daje smrt, učinio se grijehom da bi nas spasio od grijeha. Bog nas ne voli samo na riječima – podsjetio je Papa – daje nam svojega Sina kako bi onaj koji Ga pogleda i vjeruje u Njega bio spašen. Jer, što više volimo, postajemo sve sposobniji za darivanje. Nije, naime, važno samo ono što možemo proizvesti ili zaraditi; važna je ponajviše ljubav koju znamo darivati. To je izvor radosti! Bog je toliko volio svijet da je dao svojega Sina – istaknuo je Papa te se na današnju nedjelju ‘Laetare’, spomenuo nedavno završenoga pohoda Iraku. Taj izmučeni narod klicao je od radosti, zahvaljujući Bogu, njegovu milosrdju – prisjetio se Papa. Katkada, međutim, radost tražimo tamo gdje je nema, u iluzijama koje nestaju, u snovima o veličini našega ‘ja; u prividnoj sigurnosti materijalnih stvari, ili pak u kultu naše slike. Ali, iskustvo u životu uči nas da je istinska radost osjećati se besplatno voljeni, osjećati da imamo pratnju, da imamo nekoga tko dijeli s nama naše snove i tko nam, kada doživimo brodolom, dode u pomoć i odvede nas u sigurnu luku. Osvrnuvši se na 500. obljetnicu dolaska kršćanskoga navještaja na Filipine, papa Franjo je kazao da se ta radost vidi u njihovu narodu, u njihovim očima, na licima, u njihovu pjevanju i u molitvama. Ponovno je potom istaknuo kako je više puta rekao da filipinske žene „krijumčare“ vjeru, jer – objasnio je – kamo god idu raditi, siju vjeru. „To je – dopustite mi da kažem – naslijedna bolest, ali blažena. Zadržite ju!“ – potaknuo je Papa te dodao – „Želim vam reći ‘hvala’ za radost koju nosite u cijeli svijet i u kršćanske zajednice. Mislim na brojna lijepa iskustva u rimskim obiteljima – ali, tako je u cijelom svijetu – gdje je vaša diskretna i marljiva prisutnost znala biti i svjedočanstvo vjere. Kršćanski navještaj koji ste primili, uvijek valja donijeti drugima, brinuti se o onima koji su ranjeni i koji žive na rubu društva. Poput Boga koji daruje samoga sebe, Crkva nije poslana suditi, nego prihvatići; ne nametati, nego sijati; ne osuđivati, nego donositi Krista koji je spasenje. Nemojte se bojati naviještati Evanđelje, služiti i voljeti“ – potaknuo je papa Franjo.

(Alessandro Di Bussolo, Ariana Anić,
VATICAN NEWS)

CRKVA SVETOГA JOSIPA U PULI

Iako Župa svetoga Josipa svoj osnutak bilježi 1942. godine, današnja župna crkva i pastoralni centar sv. Josipa građeni su 2003. i 2004. godine. Na mjestu današnje župne crkve bila je stara župna crkva, točnije kapelica, također posvećena sv. Josipu, a porušena je u rujnu 2003. godine kako bi se na tom mjestu mogla izgraditi nova župna crkva i pastoralni centar.

Kamen temeljac za izgradnju nove crkve blagoslovio je Sveti Otar Ivan Pavao II. u Rijeci 8. lipnja 2003. godine, prilikom svoga trećeg pastoralnog pohoda Hrvatskoj.

Projekt za novu crkvu sv. Josipa izradio je dipl. ing. arh. Eligio Le-gović iz Poreča, a izgradnja je povjerena tvrtki „Goran inženjering“, također iz Poreča.

Polaganje kamena temeljca i blagoslov gradilišta 21. rujna 2003. godine predvodio je mons. Ivan Milovan, porečki i pulski biskup, uz sudjelovanje župnika Župe sv. Josipa vlč. Sergija Jelenića te velikoga broja svećenika i vjernika.

Već 14. studenoga iduće godine mons. Ivan Milovan posvetio je novu župnu crkvu sv. Josipa. Prilikom posvete crkve bio je prisutan i splitsko-makarski nadbiskup u miru mons. Ante Jurić, a sudjelovao je i velik broj svećenika i časnih sestara. Naročito je mnogo

bilo vjernika koji su potpuno ispunili crkvu, ali i crkveno dvorište. To je bio dan radosti za sve one koji su godinama očekivali izgradnju pastoralnoga centra i nove župne crkve.

Tada je provincijalka Družbe Kćeri Milosrđa č. s. M. Emila Barbarić iz Zagreba, uz kalež, darovala i relikvije utemeljiteljice te družbe, blažene Marije Propetoga Isusa Petković. Ova je družba prisutna u Puli od 1947. godine, a i danas djeluje u Župi sv. Josipa, gdje časne sestre uz pastoralni rad u župi vode dječji vrtić „Marija Petković“. U podnožju oltara, osim relikvije bl. Marije Propetoga Isusa Petković, postavljene su i relikvije sv. Mavra i sv. Eleuterija, porečkih mučenika.

Nova je župna crkva jednobrodna građevina sa sakristijom. Unutrašnjost crkve resi mramorni oltar s ambonom, mramorno svetohranište, granitna krstionica te drveni kipovi sv. Josipa (140 cm) i Blažene Djevice Marije – Gospe Lurdske (180 cm) koji stoje na granitnim stupovima. Akademska kiparica Sandra Nejašmić autorica je postaja Križnoga puta, a u svetištu se nalazi i velik metalni križ. Na ulazu u crkvu nalazi se granitna škropionica, a iznad ulaznih vrata

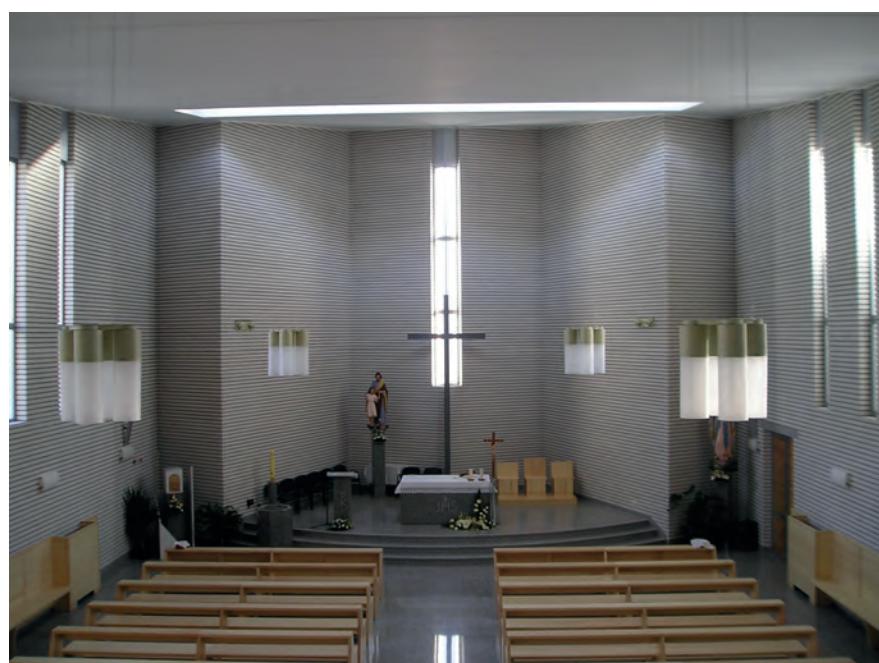
crkve velik je kor s elektronskim orguljama. U crkvi se nalaze i drvene klupe te dvije ispovjedaonice.

U sklopu crkve i pastoralnoga centra sagrađen je i zvonik visok 26 metara u kojem se nalaze dva zvona. Zvona su dar susjedne Župe sv. Pavla na Vidikovcu, koja je u vrijeme gradnje crkve sv. Josipa stara zvona mijenjala novim, većim. U to vrijeme župnik Župe sv. Pavla bio je mons. Marcel Krebel. Malo zvono koje je bilo na preslici tada već porušene stare župne crkve sv. Josipa, darovano je novoj crkvi Dobroga Pastira u Potpiću 2004. godine.

U sklopu pastoralnoga centra uređeno je više vjerouaučnih dvorana.

Danas na području Župe sv. Josipa, kojom kao župnik upravlja vlč. Ivan Prodan, živi oko 7000 stanovnika, od kojih je oko 5000 katolika. Ovo je jedina župa posvećena sv. Josipu u cijeloj Istri. Neka zagovor sv. Josipa, posebno u ovoj godini njemu posvećenoj, prati sve župljane Župe sv. Josipa, ali i cijelu našu Istru.

(prir. s. Terezija Pavić,
Službenica OMNIA DEO
Izvori: Crkva u Istri, S. Jelenić:
„Sveti Josip u Puli“)

Zaručnik Blažene Djevice Marije

OJosipu je riječ, onome mirnom i tihom sa-mozatajnom tesaru iz Nazareta, od kojega nijedna riječ nije zapisana, ali je uz Isusa, sina Božjega, i njegovu presvetu majku Mariju, uzdignut u sam vrh svetosti i štovanja. Josip je imao tu čast i sreću biti najbliži Isusu i Mariji.

Sveto pismo o Josipu navodi da je bio kraljevskoga podrijetla, iz Davidova roda. Bog Otac namijenio je upravo tome Josipu velik i odgovoran zadatak u povijesti ljudskoga roda da poneše časni naslov glavara Svetе Obitelji, od čega se sam Josip gotovo uplašio. Tako između svih izabran, Josip je postao zaručnikom Blažene Djevice Bogorodice Marije, a Sinu Božjem, Isusu, hranitelj, odgojitelj i branitelj.

Po naravi je pravedan, čist, mudar, marljiv i vjeran Bogu, obitelji i domovini. Njegove urođene vrline, skromnost i strpljivost, pomogle su mu da se uspješno nosi s brigama, poteškoćama i događajima svagdašnjega obiteljskog života. Štoviše, on je bio pravo ogledalo strpljivosti.

Kad je saznao da mu je zaručnica zagonetno zatrudnjela, osjetio je veliku bol u srcu, pa ipak, zbog svoje ljubavi prema njoj nije ju htio sramotiti, nego je pomislio potajno ju napustiti. Ali, u snu mu je rečeno da to ne čini jer ono što je začeto, nije od čovjeka, već od Boga, od Duha Svetoga. Josip se pokorio Božjem glasu i glasu svoje savjesti te je prihvatio djevičanski život svoje zaručnice i postao najčasniji poočim na zemlji.

U svojoj jednostavnosti i posebnosti, s ljubavlju i uz Božju pomoć i providnost, izdržao je pokorno i strpljivo sve tegobe života, od progonstva i izbjeglištva u tuđini, u Egiptu, do povratka u domovinu, u Nazaret, i uspio je sačuvati i spasiti svoju obitelj. Malenoga Isusa učio je raditi i moliti te je on kao bezbrižno dijete rastao i dozrijevao u milosti i toplini roditeljskoga doma uz toga plemenitog i požrtvovnog čovjeka.

Tako je sveti Josip na kraju ovozemaljskoga života blago i spokojno preminuo u nazočnosti i milosti Božjega Sina Isusa Krista i njegove svete Majke Marije.

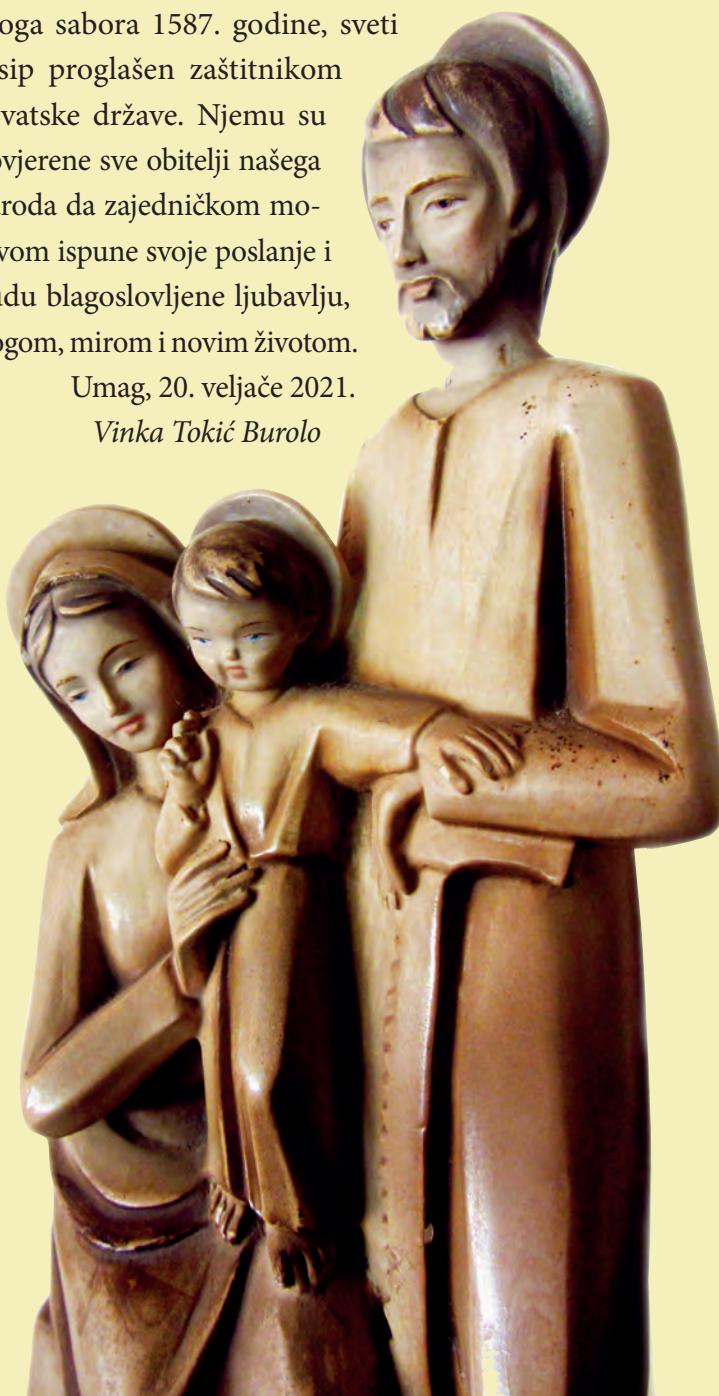
U njemu siromašni nalaze utjehu, bolesni ufanje, a umirući mu se mole za blagu i sretnu smrt.

Sveti Josip uzor je svim očevima, uzor za kojim danas vapimo jer svijet je pun tatica, dok u manjini ostaju pravi odgovorni i vjerni očevi koji se hrabro bore i štite obitelji zalažući se nesebičnom ljubavlju za dobrobit svojih bližnjih. Stoga je 19. ožujka, na blagdan svetog Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije, ujedno i Dan očeva.

Ova je godina, 2021., posvećena sv. Josipu na razini opće Crkve širom svijeta, a za nas je prigodno podsjetiti se kako je jednoglasnom odlukom Hrvatskoga sabora 1587. godine, sveti Josip proglašen zaštitnikom hrvatske države. Njemu su povjerene sve obitelji našega naroda da zajedničkom molitvom ispune svoje poslanje i budu blagoslovljene ljubavlju, sloganom, mirom i novim životom.

Umag, 20. veljače 2021.

Vinka Tokić Burolo

Veliki tjedan

Zadnji tjedan pred Uskrs naziva se Tjedan muke, Sveti tjedan ili Veliki tjedan, a označava spomen na posljedne Kristove dane i liturgijsko uprisutnjenje njegova vazmenog otajstva. Započinje blagdanom Cvjetnice, a završava Uskrsom.

Cvjetnica

Blagdan Cvjetnice označava spomen na svečan Kristov ulazak u Jeruzalem, a ujedno predstavlja i početak Kristove Muke. To je vidljivo i u dvostrukom nazivu toga dana: Cvjetnica i Nedjelja Muke Gospodnje, kao i u dvostrukom otajstvu koje je jasno uočljivo u misnom slavlju: najprije se spominjemo kako je Krist na magaretu ušao u Jeruzalem, a narod mu oduševljeno klicao: „Hosana! Hosana!”, a zatim se spominjemo Kristove muke kada je taj isti narod vikao: „Raspni ga! Raspni!”

gradu, pjevajući himne, antifone, čitajući čitanja i moleći, a za vrijeme hoda nosili bi u rukama maslinove ili palmine grančice. Kasnije se ta praksa proširila i na Zapad, a posebno je bila svečana u srednjem vijeku kada se u ophodu na nosiljci nosio evanđelistar umotan u purpurno platno ili bi se na isti način nosio križ bogato okružen cvijećem ili su, pak, postojali neki drugi običaji, ovisno o kraju. Za vrijeme pape Pija XII. (1955. god.) liturgija Cvjetnice, kao i liturgija cijelog Velikoga tjedna, doživjela je značajnu reformu, ali ona nije potrajala s obzirom da je uskoro – s odredbama Drugoga vatikanskoga sabora – propisan i nov oblik slavlja.

Tako današnji Misal određuje da se, ako je zgodno, prije jedne svete mise upriliči ophod, odnosno da se narod okupi na odgovarajućem mjestu izvan crkve ili u nekoj manjoj crkvi, noseći u rukama palmi-

nastaviti misno slavlje. Blagoslovljene grančice obično se nose kući i zataknju za križ ili se nose u staje.

Umjesto redovitoga čitanja Evanđelja na Cvjetnicu se čita (ili pjeva) Muka, i to po Mateju, Marku ili Luki, što će ovisiti o liturgijskoj godini. Može se upriličiti čitanje po ulogama, s tim da se preporuča da svećenik čita ono što govori Krist.

Liturgijska boja na Cvjetnicu nije ljubičasta, kao u ostale korizmene dane, nego je crvena, koja simbolički upućuje na Kristovo mučeništvo.

Veliki ponедjeljak, Veliki utorak i Velika srijeda

Nekada su svi dani Velikoga tjedna bili naglašeniji u svjetlu pokore, pa je tako bio običaj da se cijeli tjedan posti, da se bdije, posebno moleći Jeremijine lamentacije (psalmi iz Knjige Tužaljki), da se ostave po strani svi težački poslovi koji nisu nužni te da se na takav način i tijelo i duša vjernika skrušenije suživi s Kristovom patnjom, oplakujući vlastite grijeha i grijeha svih ljudi. Danas su u tom svjetlu svoje značenje izgubili Veliki ponedjeljak, Veliki utorak i Velika srijeda, iako je, naravno, njihov smisao i dalje takav da nas vode kroz snažno proživljavanje Kristova vazmenoga otajstva te nas pozivaju na intenzivniju i pokoru i molitvu.

Veliki četvrtak

Veliki četvrtak označava posljednji dan korizme, a na taj dan navečer započinje Vazmeno trodnevљe. S obzirom na navedenu nedorečenost u podjeli korizmenoga vremena i u rasporedu Velikoga tjedna, možemo reći da je ona na Veliki četvrtak još uočljivija jer proizlazi da u istom danu prestaje korizma i započinje Veliko trodnevљe. No, trenutno je tako i za eventualno novo računanje trebat će pričekati neku novu reformu, ali ipak valja naglasiti i da je ovakvo rješenje zapravo određen kompromis. Naime, neki će i danas, a ranije je to bilo tako, u Svetu

Povjesno gledano, ophod na Cvjetnicu ima svoje podrijetlo u prvim stoljećima Crkve (4. st.) kada bi se okupio vjernički puk na Maslinskoj gori i postupno hodio od jedne do druge bazilike, idući prema

ne, maslinove ili neke druge grančice, koje svećenik najprije blagoslovi, potom navijesti Evanđelje o ulasku Gospodinovu u Jeruzalem, a nakon toga vjernici se, pjevajući određene poklike, upute u crkvu, gdje će se

trodnevje računati Veliki četvrtak, Veliki petak i Veliku subotu, dok će drugi naglašavati da tu treba ubrojiti Veliki petak, Veliku subotu i (Veliku) nedjelju (posebno Vazmeno bdjenje), pa se u ovom drugom računanju nekako logičnije može priključiti i Veliki četvrtak, ako to slavlje započne tek navečer. Ipak, kakvo god bilo računanje, opet ostaje određena odvojenost samoga Uskrsa, što opterećuje i liturgijsku smislenost prijelaznosti iz smrti u život, odnosno cjelokupnoga slijeda vazmenoga otajstva.

S obzirom na onaj prijepodnevni dio Velikoga četvrtka koji pripada korizmenom vremenu, valja naglasiti da se tada slavi samo jedna sveta misa u cijeloj biskupiji, a slavi ju biskup u koncelebraciji sa svojim svećenicima. Ukoliko nisu ozbiljno spriječeni, svi bi svećenici trebali biti na toj misi. Ta se misa naziva Misa posvete ulja jer tada biskup blagoslivlja ulja koja će se tijekom godine koristiti za krštenje, potvrdu, bolesničko pomazanje, sveti red i za katekumene. Također, tada svi svećenici obnavljaju svoje svećeničke zavjete, što je vrlo znakovito s obzirom da je Krist na Posljednjoj večeri ustanovio euharistiju i sveti red.

Navečer se u svakoj župi slavi Misa večere Gospodnje, kojom, ponavljamo, započinje Sveti

trodnevje. Riječ je o spomenu na Kristovu Posljednju večeru, kada je ustanovio euharistiju i darovao nam se pod prilikama Kruha i Vina. Stoga je liturgijska boja bijela, a ne ljubičasta, a opći je ton slavljenički. Takav je ton nekada bio još izraženiji, a potvrđivao se na način da se toga dana slavila Misa završetka korizmenoga posta. Ipak, uočljiv je i pokornički karakter, a vidljiv je, između ostalog, i tako što će, dok se pjeva Slava, zazvoniti zvona i više neće zvoniti do Vazmenoga bdjenja. Zvona će, kako se to kaže u narodu, *zavezati*.

Današnje liturgijske odredbe propisuju da se nakon čitanja Evanđelja može izvršiti obred pranja nogu, kao spomen na Kristov čin ljubavi i poniznosti izvršen na Posljednjoj večeri, odnosno na to da je Krist apostolima oprao noge i time im pokazao kako ga treba nasljedovati.

Nakon mise Svetu otajstvo prenese se u pokrajnju kapelu ili na drugo prikladno pripremljeno mjesto, a svi se ukrasi s oltara odnesu. Simbolički to pokazuje kako započinje vrlo ozbiljno vrijeme Kristove muke, a u tom se smislu upriličuje barem jednosatno klanjanje pred Svetootajstvom, kao spomen na Kristovu molitvu u Getsemanskom vrtu, kada su njegovi učenici pozaspli, dok se Otkupitelj svijeta znojio krvavim znojem. U tom je smislu Kristov prijekor upućen Petru: *Zar nisi mogao probdjeti barem jednu uru sa mnom?* istovremeno upućen i svima nama, a kao takav poticaj da se makar tijekom tih sat vremena intenzivnije suživimo s njegovom patnjom, promišljajući o svemu onome što se zbivalo nakon Posljednje večere.

Veliki petak

Veliki petak označava spomen na Kristovu smrt, pa stoga toga dana nema i ne može biti mise, nego se slave obredi Velikoga petka. S ob-

zirom da je Krist umro u 15 sati, preporučljivo je da tada započne i bogoslužje, ali će češće to biti nemoguće jer mnogi rade. Liturgijska je boja crvena, znak mučeničke smrti.

Posebno je svečan početak, koji počinje u tišini, bez pjesme, a na način da svećenik, kada dođe do oltara, klekne ili legne okrenut licem prema dolje te se u sebi moli. Taj obred prostracije za mnoge je vjernike najpotresniji i najznakovitiji i u tom bi ga smislu svakako valjalo njegovati jer pokazuje kolika snaga i rječitost može biti u tišini i u gestama.

I na Veliki se petak, kao i na Cvjetnicu, čita ili pjeva Muka, s tim da je ona uvijek po Ivanu. Može se također rasporediti po ulogama, s jednakom preporukom da svećenik izgovara sve one dijelove koji se pripisuju Kristu.

Za Veliki je petak znakovita i posebna Sveopća molitva, u kojoj se moli za razne potrebe i osobe, a prema vrijedećem Misalu (iz 2002. god.) može ju predvoditi i laik. U njoj se tako moli za Crkvu, za papu, za biskupe, za sve kršćane, za židove, za nevjernike itd.

Posebno emotivan trenutak jest vezan uz obred ljubljenja križa, koji započinje tako da se doneše platnom prekriven drveni križ i u tri koraka postupno otkriva, uz pjevanje svećenika, svaki put višim glasom, zazivom: *Evo drvo križa na kom Spas je svijeta visio*, na što narod u šutnji poklekne te uzvraća pjevajući: *Dodite, poklonimo se!* Nakon toga svećenik i ministranti pokleknu i poljube križ, a potom to čine i svi ostali vjernici. Za to se vrijeme pjevaju tzv. prijekori, odnosno pjesme koje označavaju tužbe raspetoga Krista za nezahvalnost puka (npr. *Puče moj, što učinih tebi...*).

Zaključni dio obreda Velikoga petka čini pričest, a s obzirom da je Krist umro, razumljivo je da će se to učiniti hostijama koje su posvećene na Veliki četvrtak.

Na samom kraju iznese se Presveti Sakrament iz crkve, kao znak Kristove smrti i na takav se način pripremi i na posvemašnju subotnju grobnu šutnju.

Velika subota

Velika subota predstavlja spomen na Kristov počinak u grobu, pa je sasvim razumljivo što toga dana nema ni mise ni pričešćivanja. To

je dan bez liturgije, a mogu se jedino prirediti nekakva manja liturgijska slavlja za katekumene. Smiju se podijeliti samo sakramenti pomirenja i bolesničkoga pomazanja te dati popudbina umirućima.

Ako je moguće, vrata crkve trebala bi biti cijeli dan otvorena, kako bi se vjernici mogli pomoliti na Kristovu grobu. U mnogim je župama obnovljen i običaj čuvara Kristova groba, što posebno dolazi do izražaja u takvim trenutcima sabranosti, no ipak valja voditi računa o opasnosti od teatralnosti, koja bi mogla zasjeniti pravi smisao Svetoga trodnevlja, pa u tom svjetlu i Velike subote.

Iako je po sebi razumljivo da toga dana nema mise, tijekom povijesti dolazilo je do anticipacije Vazmenoga bdjenja, pa sve do toga da se ono slavilo u subotu ujutro, što je potpuno poremetilo značenje tišine i sabranosti, a u tom je svjetlu onda hvalevrijedno što se današnjim propisima preporučuje da Vazmeno bdjenje ne bi trebalo započinjati prije 21 sat (iako češće u praksi iz razumljivih razloga ipak počinje).

Vazmeno bdjenje

Vazmeno bdjenje spomen je na Kristovo osloboditeljsko djelo, spomen na Kristovu muku i smrt te njegovo uskrsnuće, po kojima smo spašeni, odnosno riječ je o slavlju koje na poseban način želi pokazati snagu Kristova prijelaza iz smrti u život te pobuditi u nama nadu da ćemo i svi mi jednoga dana, snagom Kristova vazmenoga otajstva na sličan način prijeći iz ovoga u vječni život.

Liturgijsko slavlje Vazmenoga bdjenja sastoji se od četiriju dijelova: službe svjetla, službe riječi, krsne službe i euharistijske službe. Služba svjetla započinje paljenjem i blagoslovom „ognja bdjenja”, odnosno vatre koja se naloži u blizini crkve, i pripravom uskrsne svijeće, odnosno velike svijeće na kojoj su urezana grčka slova alfa i omega, kao znak da je Krist početak i svršetak svega, te tekuća godina. Zatim svećenik pali uskrsnu svijeću od ognja bdjenja i s njom ulazi u

crkvu, koja je u potpunom mraku. Dok ulazi, triput pjeva, svaki put višim glasom: *Svjetlo Kristovo!*, na što vjernici odgovaraju: *Bogu hvala!* Pri tome pale svoje svijeće od uskrsne te se na takav način osvjetljava cijela crkva, a na kraju i pali svjetlo. Uskrsna svijeća i cijeli obred tako simbolizira uskrsloga Krista – novo Svjetlo koje rasyjetljuje narode i donosi Život.

To potvrđuje i posebno svečan hvalospjev svijeći, tzv. *Exultet*, koji potom slijedi. On nam, između ostaloga, svraća pozornost na teologiju prijelaza iz smrti u život, iz žalosti u radost, iz raspadljivosti u neraspadljivost, te nam u tom smislu svjedoči zašto je Vazmeno bdjenje vrhunac svega liturgijskoga slavlja tijekom cijele crkvene godine.

Vrlo su znakovita i misna čitanja Vazmenoga bdjenja. Tako se najprije čitaju tekstovi iz Staroga zavjeta, kojih može biti sedam, a nakon svakoga se pjeva ili čita psalam te svećenik moli kratku molitvu. Ipak, broj se tih čitanja može smanjiti na tri, s tim da se izvještaj o oslobođenju iz Egipta ne smije izostaviti. Nakon posljednjega starozavjetnoga čitanja svećenik zapjeva *Slava Bogu na visini....*, a potom se čita Poslanica, pjeva ponovno *Aleluja* te slijedi Evanelje.

Ponovno počinju svirati orgulje, pale se svijeće na oltaru i zvone sva zvona. Nastupa, dakle, radost jer

je Krist uskrsnuo, pobijedio smrt, a nama *otvorio rajske dveri*.

Treći dio Vazmenoga bdjenja jest krsna služba, a u njoj svećenik blagoslovu vodu kojom će novokrštenici biti krštavani sve do Dušova. Njome tada blagoslovi i sve okupljene vjernike. Na kraju slijedi euharistijska služba, kao vrhunac svega slavlja.

Uskrs

Danas se uz Vazmeno bdjenje slavi i danja misa.

Iako se često koriste kao istoznačnice, dobro je razlikovati *Uskrs* od *Vazma*. Sama riječ *vazam* dolazi od *vuzem* (uzeti), odnosno označava da se nakon dugoga vremena posta (post se u korizmi, i to ne svuda, prekidao samo na Veliki četvrtak) opet može uzeti meso, a u teološkom se smislu Vazam odnosi na cjelokupno otajstvo našega spasenja – Kristovu muku, smrt, uskrsnuće i proslavu, dok se Uskrs odnosi na sam dan slavlja Kristova uskrsnuća. Naravno, i smisao Uskrsa jest uprisutnjenje vazmenoga otajstva, a može se reći da se on ponavlja svake nedjelje, kada se na svakoj nedjeljnoj svetoj misi slavi radost i otajstvenost uskrsnoga jutra.

Kao blagdan, Uskrs se ne slavi svake godine u isto vrijeme, odnosno određeno je da se on slavi u prvu nedjelju nakon prvoga proljetnoga punoga mjeseca (uštapa). Budući da prvi proljetni uštap može

biti između 22. ožujka i 25. travnja, to znači da blagdan Uskrsa u Katoličkoj Crkvi može pasti samo unutar toga vremena.

Valja spomenuti i uvriježeni običaj da se u uskrsno jutro blagoslivlja jelo, odnosno riječ je o liturgijskom obredu blagoslova one hrane koju vjernici donesu od kuće, a s ciljem da se ponajprije zahvali Bogu na svim darovima kojima nas obasipa, pa tako, između ostalog, i što možemo obilnije blagovati nakon četrdesetodnevнога posta i u tom smislu svečanije proslaviti i sam Uskrs. Tako nas i blagoslov hrane odgaja u jednostavnosti i poniznoj zahvalnosti na duhovnim, ali i na materijalnim darovima, kako nas to već Isus uči u molitvi Očenaša i zazivu: *Kruh naš svagdanji daj nam danas*, a istovremeno nas poučava kako *ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta*.

Smisao Velikoga tjedna

Iz svega navedenoga proizlazi da je Veliki tjedan posebno i povlašteno vrijeme najdubljega i najsnažnijeg uranjanja u otajstvenu milost Božjega otkupljenja, a koje nas uči kako nema Uskrsa bez Velikoga petka, odnosno da je radost Kristova i našega uskrsnuća neodvojiva od njegove muke i smrti, nego upravo po njima zadobiva svoje neiscrpno značenje. Sve se to, naravno, ocrta u liturgijskim slavlјima Velikoga tjedna, koja su, unatoč određenim navedenim nedorečenostima, iznimno duboka i ona koja nas svojom snagom snažno uranjuju u milost vazmenoga otajstva te nas žele preobraziti da i mi, slijedeći Krista, koji nas je otkupio jednom žrtvom na Križu, svakodnevno umiremo sebi i grijehu da bismo se rađali na novi život, nadajući se jednoga dana onom vječnom životu u kojem više nema žalca *Smrti*.

mr. sc. Snježana Majdandžić-Gladić

Uz dopuštenje autorice preuzeto s Portala katoličkih teologa *Vjera i djela*:
<https://www.vjeraidjela.com/veliki-tjedan/>

Blagovijest ili Navještenje Gospodinovo

Što je Blagovijest?

Blagovijest ili Navještenje Gospodinovo (lat. *Annuntiatio*) katolička je svetkovina u spomen na događaj kada je arkandeo Gabrijel navijestio Blaženoj Djevici Mariji da će začeti Isusa po Duhu Svetom.

Blagovijest se slavi 25. ožujka, točno 9 mjeseci prije Božića. Prema Bibliji, arkandeo Gabrijel navijestio je Mariji da će začeti Sina Božjega po Duhu Svetome. Dogodilo se to u Nazaretu, u vrijeme kada je Marija bila zaručena s Josipom, ali još nisu zajedno živjeli. Arkandeo joj se na početku obratio riječima: „Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s Tobom”, što je postalo početak molitve „Zdravo Marijo”. Marija je prihvatala Božji naum riječima: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj!”

Blagdan Blagovijesti u Crkvi se slavi već od 6. stoljeća. Možda i od prije, ali iz 6. stoljeća imamo pouzdan podatak sv. Abrahama Efeškog koji spominje da je Crkva 25. ožujka slavila blagdan Blagovijesti ili Navještenja Gospodinova.

U dokumentu pape Pavla VI. *Marialis cultus*, u kojem se govori o ispravnu štovanju Blažene Djevice Marije, spominje se da je taj blagdan zajednički blagdan Isusa i Marije. Tamo se kaže da je Blagovijest blagdan Riječi koja je postala Marijinim sinom.

Blagovijest se slavi u korizmi, čime se naglašava radost zbog začeća djeteta-Isusa, ali i žalost zbog muke koja ga čeka.

Sadržaj svetkovine

Naziv Navještenje Gospodinovo upućuje na događaj zapisan u Evaneljju, dok je naziv Blagovijest staroslavenskoga podrijetla i označava dobru, blagu vijest, odnosno onu radosnu vijest koju je andeo uputio Mariji da će začeti i roditi sina. Evanđeoski tekst kaže da se to zbilo ovako:

U šestome mjesecu posla Bog anđela Gabriela u galilejski grad imenom Nazaret k djevici zaručenoj s mužem koji se zvao Josip, iz doma Davidova, a djevica se zvala Marija. Andeo uđe k njoj i reče: „Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom!” Na tu se riječ ona smete i stade razmišljati kakav bi to bio pozdrav. No andeo joj reče: „Ne boj se, Marijo! Ta našla si milost u Boga. *Evo, začet ćeš i roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus.* On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Njemu će Gospodin Bog dati prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će nad domom Jakovljevim uvijeke i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.”

Na to će Marija anđelu: „Kako će to biti kad ja muža ne poznajem?” Andeo joj odgovori: „Duh Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjetiti. Zato će to čedo i biti sveto, Sin Božji. A evo tvoje rođakinje Elizabete: i ona u starosti svojoj zače sina. I njoj, nerotkinjom prizvanoj, ovo je već šesti mjesec. *Ta Bogu ništa nije nemoguće!*” Na to Marija reče: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!” I andeo otide od nje (Lk 1,26-38).

Izvještaj svetoga Luke, kao onoga koji pokazuje naročit smisao za detalje, preciznost i izraženiju osjećajnost, puno toga nudi vjernicima

za razmišljanje, a o tom bogatstvu svjedoče i mnoga umjetnička djeła tijekom povijesti, među kojima se posebno ističu ona iz područja slikarstva. Redovito se u njima tako odražava s jedne strane poslanje anđela Gabrijela i priopćenje Blaženoj Djevici Mariji da je puna milosti Božje, odnosno da je zbog svoje velike vjere i poniznosti našla milost u Boga te je time zavrijedila biti zemaljska Majka Božjemu Sinu, a s druge strane, i Marijino spremno prihvatanje takvoga poslanja koje u tom trenutku nije mogla razumjeti jer je mimo svih fizičkih zakonitosti, ali ga je kao službenica Božja ponizno i bespogovorno prihvatala.

Ovaj motiv, vrlo čest u ikonografiji Zapadne i Istočne Crkve, pojavljuje se već u 2. st. Proširivan je prizorima i detaljima iz apokrifnih djela (Jakovljevo protoevangelje, Matejevo pseudoevangelje) i motivima srednjovjekovne mistične književnosti.

Legende ili stvarnost?

Danas smo o Isusovu začeću po Duhu Svetom naučili govoriti na dogmatski način, bez nepotrebnoga propitkivanja, što taj događaj zbog svoje veličanstvenosti svakako i zaslužuje, no ipak valja imati na umu kako se mnogima, osobito onima

koji su udaljeniji od Crkve, takav izvještaj čini nemogućim i u tom smislu nerijetko čak i kao predmet ismijavanja. S druge strane, opravданo se može pretpostaviti da je i Blažena Djevica Marija već od trenutka začeća po Duhu Svetomu, kao vrlo mlada djevojka koja muža nije poznavala, morala unatoč tomu što pod srcem nosi samoga Božjega Sina, biti izvrgnuta čestim ogovaranjima i ismijavanjima svojih poznanika, koji su mogli na njezinu trudnoću gledati samo zemaljskim očima. U tom smislu njezino *Neka mi bude po riječi tvojoj!* ima još jednu dodatnu snagu i poticaj da smo uvijek, bez obzira na okolnosti, pozvani prihvati Božju volju, a ne samo onda kada se to nama čini kao određeno dobro, i isto tako imati u vidu da *Duh Sveti puše kad hoće i kako hoće.*

Uz svetkovinu Navještenja Gospodinova valja napomenuti i postojanje jedne **legende** koja je nastala u srednjem vijeku, a koja je u svoje vrijeme odigrala određenu ulogu u razvoju pobožnosti. Ono što nam je dobro znano jest da se u gradu Nazaretu nalazi Bazilika Navještenja Gospodinova. No, prema predaji, Marijina kuća, gdje se dogodilo navještenje, nalazila se u Nazaretu do kraja 13. stoljeća. Tada joj je prijetilo rušenje pa su je andeli prenijeli na Trsat u Hrvatsku. Na Trsatu je bila od 10. svibnja 1291.

do 10. prosinca 1294. Tada su je andeli odnijeli u Loreto u Italiju, gdje je i danas. Za utjehu, papa Urban V. 1367. godine šalje na Trsat čudotvornu sliku Majke Božje imena „Majka milosti“. Predaja kaže da je sliku osobno naslikao sv. Luka Evandelist.

Unatoč činjenici da je 1632. god. tadašnji papa na temelju navedene legende proglašio i blagdan Prijenosu svete kuće, kao i da je na temelju nje nastao i blagdan Gospe Loretske, danas bi na nju ipak valjalo gledati samo kao na legendu. U tom je smislu neusporedivo bolje držati se bogatstva svetopisanskoga teksta, nego onoga za što nema nikakvih sigurnih potvrda.

Pobožnost

Sadržaj blagdana Navještenja Gospodinova izravnije je ušao u molitvu **Andeo Gospodnji**, koju mnogi vjernici mole o podneva, a ima i onih koji slijede ranije preporuke pa ju mole triput dnevno. U njoj se tako izrijekom navodi da je *andeo Gospodnji navijestio Mariji i ona je začela po Duhu Svetomu*, također da je spremno rekla: *Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi Tvojoj*, kao i da je na temelju takvoga njezina pristanka *Riječ tijelom postala i nastanila se među nama*. Zbog toga, nastavlja molitva, smijemo zazivati Blaženu Djesticu Mariju kao Bogorodicu, neka moli

za nas *da postanemo dostojni obećanja Kristovih*, a još više po njezinu zagovoru smijemo moliti Gospodina *da ulije svoju milost u duše naše, kako bismo svi mi koji smo po andelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista, Sina Božjega, po njegovoj muci i po njegovu križu bili privedeni k slavi uskrsnuća.*

Kako je već rečeno, svetkovina Navještenja Gospodinova ili Blagovijest redovito se slavi 25. ožujka, devet mjeseci prije Božića. Kako je riječ o blagdanu koji pada u korizmeno vrijeme, ponekad se dogodi da na taj nadnevnički dan, pa se zbog toga Navještenje Gospodinovo prebacuje na prvi slobodan dan.

Za kraj nije naodmet ni napomenuti kako još uvijek mnogi vjernici sadržajno brkaju **Blagovijest** s blagdanom **Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije**, koji se slavi 8. prosinca. S obzirom na to da blagdanom Navještenja Gospodinova slavimo Isusovo začeće, razumljivo je da će ono biti 25. ožujka, devet mjeseci prije rođenja, a blagdanom Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije slavi se njezino začeće, i to 8. prosinca, odnosno devet mjeseci prije blagdana Rođenja Blažene Djevice Marije ili Male Gospe. Također, dok je Isusovo začeće bilo po Duhu Svetomu, Marijino je začeće bilo po redovitim fizičkim zakonitostima, ali Crkva vjeruje da je ona, kako joj to kaže i andeo kod navještenja, puna milosti Božje, odnosno da je od samoga svoga začeća bezgrješna, izuzeta od svakoga grijeha.

U tom je smislu Marija posuda duhovna, kako se to moli u Litanija-ma lauretanskim, odnosno ona koju je Bog odabrao da od početka svoga postojanja bude dostojava primiti u krilo Sina Božjega. I zato možemo zaključiti poznatom i lijepom molitvom: *To je vjera naša, to je vjera Crkve, njom se dičimo, nju ispovedamo u Kristu Isusu Gospodinu našemu. Amen.*

(Priredio: David Gortan)

Hodočašće na Brdo

Iove smo godine naumili hodočastiti u crkvu svetoga Jurja na Brdu (Labinski dekanat). Prvi je pokušaj bio 13. veljače 2021., ali toga je dana puhalo „sibirsko bura“ i morali smo odustati. Mjesec dana kasnije, točno 13. 3. 2021., uspjeli smo. Bog nam je darovao lijepu sunčanu i pomalo oblačnu subotu između najkišovitijega petka i kišne i vjetrovite nedjelje... I ove godine možemo uskliknuti da nam je bilo lijepo kao na Taboru. Pridružili su nam se malobrojni vjernici župe Brdo sa župnikom Josipom Petehom. Mi smo „gostovali“ na „njihovoj“ misi, a oni na „našem“ Križnom putu (nešto kasnije). Pošto su nas lijepo okrijepili, spustili smo se istim putom, moleći Krunicu.

(Sudionik)

Caritas Porečke i Puliske biskupije pomaže stradalima od potresa

U humanitarnoj akciji prikupljeno je više od 10 tona materijalne pomoći, koja je u dva navrata otpremljena na pogodjena područja.

Materijalna pomoć koja je prikupljena sastoji se od hrane, higijenskih potrepština, peći i grijalica, agregata te nekoliko kamp-kućica.

Osim materijalne pomoći, župe i pojedinci prikupili su novčanu pomoć te je do današnjega dana uplaćeno

sveukupno 376.237,92 kuna. Ukupni je iznos uplaćen Caritasu Sisačke biskupije. Treba napomenuti da su se pojedinci samoinicijativno organizirali, neki uz Općine, a neki izravno, te je samim time pomoć još veća. Uime potrebitih Sisačke biskupije srdačna zahvala svima koji su svojim doprinosom sudjelovali. Pratimo stradale i dalje svojom pomoći i molitvom.

Caritas Porečke i Puliske biskupije

POMOZI

STRADALIMA U POTRESU
U PETRINJI I SISKU

IBAN: HR0523400091100080340

POZIV NA BROJ 12-20.

ZA UPLATE IZ INOZEMSTVA

SWIFT/BIC: PBZGHR2X

 Hrvatski
Caritas

Caritas Internationalis pokrenuo kampanju za pomoć djeci u Siriji

VATIKAN Uoči desete obljetnice početka rata u Siriji Caritas Internationalis pokrenuo je kampanju za pomoć djeci u Siriji s prijeko potrebnim medicinskim, humanitarnim i obrazovnim resursima. Dana 15. ožujka navršila se žalosna deseta obljetnica rata u Siriji. Svjetska banka procjenjuje da je zemlja tijekom sukoba pretrpjela štetu na infrastrukturi u iznosu od najmanje 197 milijardi dolara. „Siriska djeca ne znaju ni za što drugo osim za rat“, navodi

Caritas Internationalis na svojoj mrežnoj stranici. Dobrotvornom kampanjom „Budućnost je u našim rukama“ želi se ojačati obrazovne mogućnosti sirijske djece nakon što uslijed rata i pandemije Covida-19 obrazovni sustav radi sa značajno umanjenim kapacitetom. Prema procjenama te karitativne organizacije 2,45 milijuna sirijske djece nije pohađalo školu krajem 2019. Sada se tek 2 od 3 djece u zemlji školuje. Caritas nastoji osigurati obroke u skladu

s međunarodnim prehrambenim kriterijima za djecu u školama i pokrenuti radionice namijenjene djeci kako bi se spriječilo širenje Covida-19 i drugih bolesti. Osam od deset ljudi u Siriji živi ispod granice siromaštva, a procjenjuje se da 11,1 milijuna ljudi treba neki oblik humanitarne pomoći, uključujući 4,7 milijuna ljudi, koliko ih je bilo 2020. godine, kojima je ona nasušno potrebna. Djeca, trudnice, osobe s invaliditetom i starije osobe jesu najugroženiji dijelovi društva. (IKA)

VJERSKI ODGOJ DJECE S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

„Zaista kažem vam: što ste učinili jednom od ove moje najmanje braće, to ste meni učinili.“ (Mt 25,41)

Tko su najmanji, a tko najveći? Imaju li svi pravo na vjeru i religiju? Tko ima vjeru, blagoslovjen je jer uvijek iznova ima živu nadu i puzdanje u bolje sutra. Tom nadom i blagoslovom otvara se smisao za transcendenciju i za religioznost. Ljudi posjeduju instinkt za religiju. Možemo reći kako je Bog utisnuo religiozne sentimente u genetiku čovjeka. Vodeći se tom mišlju, možemo reći kako je čovjek osposobljen za religiozno ponašanje. Pitanje i razumijevanje religije, posebice transcendencije jest ono pitanje koje se javlja od samih početaka racionalnoga promišljanja. Zašto živim, tko sam ja, pitanje smisla, propitivanje aspekata našega postojanja kao i temeljnih ontoloških pitanja. Tu nam se na samome početku nameće pitanje mogu li djeca s teškoćama u razvoju shvatiti nadnaravno? Odgovor nam nudi Katekizam Katoličke Crkve: „Budući da je stvoren na sliku Božju i pozvan upoznati i ljubiti Boga, čovjek koji Boga traži otkriva neke »puteve« da bi došao do spoznaje Boga.“

VAŽNOST ODGOJA

Kako bi djeca s teškoćama u razvoju upoznala i prihvatile vjeru, važan je odgoj u ovom smislu religijski odgoj. Postoji li univerzalna metoda odgoja gdje svakog čovjeka možemo staviti u isti obrazac? Svaki čovjek posjeduje različite tjelesne, intelektualne, moralne, estetske i kognitivne potrebe. Tako i djeca s teškoćama u razvoju imaju različite vrste teškoća i oštećenja, kao što su intelektualne teškoće, emocionalne teškoće, kronične bolesti, autizam, invaliditet, ADHD, socijalna zapuštenost te je zbog navedenoga potreban individualan pristup unutar odgoja. „Poznati odgajatelji i pedagozi rado definiraju odgoj ‘teškom umjetnošću.’“ Izgradnja ljudske osobe jest cilj odgoja, bez odgoja nema društva. Prvi odgajatelji jesu roditelji.

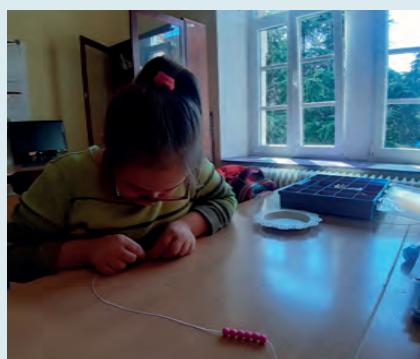
ULOGA ŠKOLE

Osim roditelja neophodnu ulogu unutar odgoja ima škola, naročito kada je riječ o djeci s teškoćama u razvoju. Rehabilitatori, logopedi, psiholozi, stručnjaci specijalizirani za rad sa djecom s teškoćama u razvoju uvelike su smjernica roditeljima na koji način voditi dijete prema cilju odgoja, prema izgradnji cjelovite osobe. Zanemariti suradnju s navedenima svojevrsno bi uskratilo ispravan odgoj. Znakovita je uloga i vjeroučitelja koji svakodnevnom suradnjom sudjeluje u odgoju djece.

Potreban je kontinuiran suodnos praćenja djeteta te prihvatanje svega dobrog na što nas se uputi. Kako bi dijete s teškoćama u razvoju bilo u mogućnosti spoznati vjeru, a zatim je i iskazati, potrebno je pronaći i odabrat primjerene oblike rada te prilagoditi uvjete aktivnosti rada. Time vjeroučitelj mora biti upućen u ispravan i jasan oblik i način rada koji je primijeren svakom djetetu ponaosob kako ne bi došlo do konvulzije i stvaranja opće smetenosti kod djeteta.

VJERA KOD DJECE S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

Vjeru je potrebno motivirati, vidljiva realizacija motivacije jest pokretanje volje za ponuđenim kod učenika. Tako iz odnosa razumijevanja proizlazi i znanje kao izvor obogaćenja vjere. Vjera djecu otvara prema promišljanju, radoznalosti te vjerom izražavaju vlastite emocije, kao i svoj subjektivni doživljaj. U budženu spoznaje za religioznošću potreban je suradnički odnos djeteta i učitelja.

Odnos učitelja i učenika treba se temeljiti na profesionalnoj različitosti, ali također ta različitost treba biti prožeta i jednakošću učitelja i učenika. Djeca s teškoćama u razvoju vjeru doživljavaju na intuitivan način, uživaju u molitvi, meditaciji, zajedništvu i zahvali. Nužno je naglasiti kako je nepotrebno djeci nametnati određene obrasce molitava jer bi na taj način ugasili njihovo spontano i otvoreno izražavanje. Cilj je osobni susret učenika i Krista.

PODRŠKA OBITELJI I PROMJENA DRUŠTVA

Znakovita je povratna podrška obitelji kako bi dijete nastavilo ići putem vjere. Tehnološki i znanstveni napredak donosi nove izazove u odgoju. Vrijednosti u društvu reflektiraju se ne samo na područje obitelji nego i na područje odgoja i obrazovanja. S toga je potrebno djelovati, a ne zatvarati oči pred viđenim.

U zaključku svega navedenoga možemo reći kako djeca s teškoćama u razvoju dijele zajedničke motive za vjeru kao i svi drugi ljudi, sigurnost, ljubav i pripadnost zajednici. Potrebno ih je uputiti i upoznati s vjerom koju će oni iskreno živjeti. Po iskustvu ljubavi pruža im se i iskustvo Boga. Otvoreni su za dimenziju religioznoga, ne propitkuju ona temeljna ontološka i filozofska pitanja „Tko je taj nepokrenuti pokretač“, nego vjeruju u Isusa Krista koji živi s njima i u njima.

Tako najmanji postaju najveći! Božja logika nasuprot ljudskoj.

mag. paed. relig. et catech
Margareti Pejić

USKRSNO JUTRO

„Hoću li vidjeti kako se Sunce rada toga uskrsnog jutra?“ pitah se u sebi, s uzbudnjem djeteta čekajući odlazak na izvor i vidikovac. „Ovo je dan što ga učini Gospodin!“ Ovo je jutro, blaženo i veličanstveno. Jutro božanske blizine. Probudih se u pravo vrijeme, taman da u osvit zore stignem do izvora. Želio sam doći do vrutka upravo na uskrsno jutro, urešeno bjelinom cvata, dok su pašnjaci i ledine opjevane cvrkutom pjevice. Ovo je jutro otkinuto iz kutka raja. Meni darovano. Prekrižih se nad studenom vodom vrela. U zjeni izvora cakli se nebosklon obasjanog jutra, koje se budi u svoj svojoj ljepoti i raskoši. Trnje pokriveno bjelinom cvjetića i latica, trava posuta biserjem rose i injem mraza. U rukama bijela krunica, u srcu bjelina blažene predanosti molitvi – Otajstvu svjetlosti. Svjetlost vanjska i nutarnja svakog se trena po-većava. Sjetih se djetinjstva, zahvalih Bogu za sav svoj život, živote svojih bližnjih. Sjetih se onih koji su ovdje bili pastiri, kosci, orači; ljudi dobrote, muke i Božjega blagoslova. Suza klizi niz lice dubokim ganućem potaknuta; kane na biserje rosnih travki. O, divoto obasjanog jutra! O, blažene dražesti! Uskrsno jutro obasjava me božanskom milošću dok skrušen, radostan i predan hodočastim od izvora do vidikovca. Prate me predivni zavijutci cvrkuta zatravljene ševe. Izvodi ona preludij pje- nušave kaskade, opijena ljepotom jutra, obasjanog i rosnog. Zaronih zjenama i nosnicama u miomiris rascvjetane raskošne trešnjine krošnje. O, divote! Da se srce rastoči u raskoši. Stigoh na vrhunac tik prije izranjanja Sunca iza bregova u modrom nizu. Moljah otaj- stvo – ,koji se za nas na brdu Taboru preobrazio! Iz svete knjige čitah:

*Bregovi, zašto skačete poput ovnova,
i vi, brežuljci, poput jaganjaca?
Dršći, zemljo, pred licem Gospodnjim,
pred licem Boga Jakovljeva.
On hrid pretvara u slap vodenii
I stijenu u izvor vode.*

/Ps 114/

*Mogao bih jutros napisati najljepšu
pjесmu. Pišem je srcem i molitvom za-*

*hvalnicom. Sunce izroni iza plavetnih
brežuljaka.*

*Ljubim Jahvu, jer čuje
vapaj molitve moje:
uho svoje prignu k meni
u dan u koji ga zazvah.*

*Hodit će pred licem Jahvinim
u zemlji živih.*

*Jahve, tvoj sam sluga,
tvoj sluga, sin sluškinje tvoje:
ti si razriješio okove moje.*

/Ps 116/

Otvorih Bibliju nasumce, dok me Sunce obasjavalo na vrhuncu vidikovca.

*Odmah poslige nevolje tih dana sunce
će pomrčati, mjesec neće sjati, s neba će
zvijezde padati i nebeska zvježđa će se
uzdrmati. (Mt 24;29)*

*Nebo će i zemlja proći, ali riječi moje
neće proći. Što se tiče onog dana i časa,
o tome nitko ništa ne zna; ni anđeli
nebeski, ni Sin, već jedino Otac. (Mt
24;35-36)*

*Zato i vi budite pripravni, jer će Sin
čovječji doći u čas kad se ne nadate. (Mt
24;44)*

Odjednom zrake Sunca prosuše slap svjetla na smaragdno biserje rose i bijele koprene magle u dolovima – sve bijaše tako nestvarno i uzvišeno. Zrake sunca jače zasjaše, pomilovaše mi obraze. Spustih se niz rosnu padinu. Tišinu i mir resile su svojom rapsodijom ptice pjevice prepustajući se strasnoj putanji leta i slapu cvrkuta; zacvrkutaše istovremeno ponad mene kao da slave ljepotu jutra, dobrotu i ljubav Stvoriteljevu. Prođu me trnci cijelim tijelom. Usred livade ugledah dva posebna, neobična, rijetka cvijeta orošena kapima bisernim, poklonjena zemlji. Pomilovah ih s ganućem. O, koje krasote! Imao sam osjećaj kao da su sad izronili iz zemlje, meni na dar.

Klanjaju se, i ja im se klanjam. A zebe i pčelarice ponad poljane svejednako cvrkuću, slavuj zabagliše. Nema riječi za opisati tu ljepotu, to bogatstvo čuvstva koje prelijeva čašu srca. A kad se čaša moja prelijeva, naviru suze ganuća –

suze radosnice, suze zahvalnice. Ovuda sam često trčao i igrao se kao dječak, kao pastir... Koračah uz otvorene brazde. Ponad oranice diže se izmaglica iz zagrijanog grumenja zemlje. Sjetih se težačkih ruku svoga oca, svojih preda-ka. Osjetih moć zemlje koja traje, koja obuzme čovjeka kad se predaje stra- snom ritmu življenja i neuništivoj volji trajanja. „Blagoslovi, Bože, ovo sveto i patničko tlo, zalijevano suzama, krvlju i znojem“, moljah raskriljena srca. „Sjeti ih se u svom kraljevstvu, i budi blagi otac svima koji su strasno voljeli ovu zemlju i živjeli svoj život.“ Moć zemlje, kao neuništiva, trajna magma, ulazila je u mene; ljepota se oblikovala u za-hvalu i molitvu. Zapljusnula me ljepota uskrsnog jutra! Pored kolovoza, prije izvora, svojim me rumenim cvatom podarila breskva. Vrijeme je ovo i bres- skvine cvatnje. Vrijeme uskrsne radosti, ali i vrijeme trnja i patnje; jedno uz drugo idu isprepleteno, preobražava- juće. Vrhunac divote i duševne rasko- ši kod vrutka, pokraj „zjene nebeske“. Sunce se pridiglo ponad trnja zagrlje- nog haljinom bijelom, djevičanskom. Uzeh Bibliju, otvorih, raširenih ruku u preobilju ljepote i sjaja uskrsnog jutra. Neponovljiv vrhunac! Kairos. Takve trenutke daruje samo Duh Sveti. Osje- tih njegovu puninu; dah njegov i riječ koja bijaše živa, posadašnjena i vječna. To je taj trenutak raja, mira koji nadilazi svaki razum. Moljah, čitajući. Čudesno je riječ gorovila, opetovano potvrđujući riječ maloprije pročitane na vidikovcu. Od preklapanja i žive prisutnosti Uskr-sloga, duša zadrhti, zahvalna i ganuta.

Tada će vidjeti, Sina Čovječjega gdje dolazi na oblacima s velikom moći i slavom. I on će tada poslati anđele i skupiti svoje izabranike, od četiri vjetra, od kraja zemlje do kraja neba! (Mk 13;26-27)

Dakle: *bdijte, jer ne znate kad će doći gospodar kuće, uvečer, u ponoći, kad se oglase pijetli ili ujutro, da ne bi došao iznenada i našao vas gdje spavate. Što vama velim, to velim svima: Bdijte! (Mk 13 35-36)*

(Tomislav Milohanić)

ZLATNI PIR

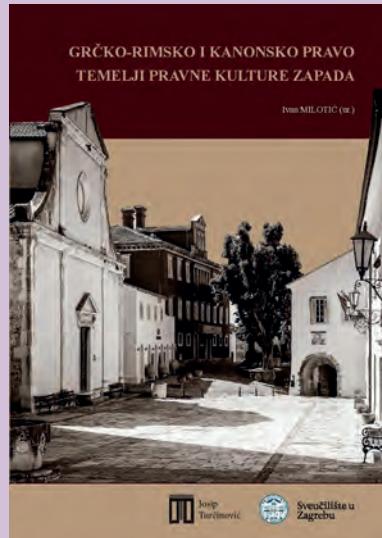

TRVIŽ Prije mnogo godina pružili su ruke pred oltarom, pred Bogom jedno drugome. Te su ruke radile, molile, nosile djecu, davale ljubav i život. Bilo je mnogo radosti i boli, no u svemu su sačuvали vjernost i neizrecivu ljubav. Prije 50 godina, 20. 2. 1971. godine, u župnoj crkvi Blažene Djevice Marije od Svetе Krunice u Trvižu, Marija Brajković (rođ. Brajković) i Milivoj Brajković sklopili su sveti sakrament ženidbe. Oboje su rođeni u Zovićima, selu nedaleko Pazina, mjestu gdje su se upoznali te stvorili svoj dom i obitelj. Iz njihove ljubavi izrodilo se četvero djece: Snježana, Gordana, Igor i Vedrana. Osim toga, Bog im je podario i trinaestero unuka. Tijekom svih 50 godina ostali su vjerni Bogu koji ih je čuvao i pratio u zajedničkom životu. Razumijevanje i odricanje su, kako sami kažu, ključ za sretan i uspješan brak. Svojim primjerom življenja, gostoprimstvom i solidarnošću, svakodnevno ispunjuju svoj dom radošću i veseljem. Zlatni pir, 20. 2. 2021. godine dočekali su u duhu Božje milosti. Svoj veliki dan proslavili su u krugu obitelji, zahvaljujući Bogu za sve podarene godine zajedničkoga života i za sve darove koje će ostaviti za sobom. Pedeseta obljetnica braka dokaz je Božje prisutnosti i neizrecive ljubavi koju im je podario, ali i uzajamne ljubavi koja ih je pratila tijekom života. Želimo im da u ljubavi i zdravlju još dugo požive te da budu uzor mladim bračnim parovima. (M. B. i I. P.)

PUBLIKACIJA O GRČKO-RIMSKOM I KANONSKOM PRAVU U TEMELJIMA ZAPADA

Uizdanju nakladničke kuće Josip Turčinović iz Pazina i uz pokroviteljstvo Sveučilišta u Zagrebu objavljen je Zbornik radova „Grčko-rimsko i kanonsko pravo. Temelji pravne kulture Zapada“. U toj publikaciji niz pravnika, sveučilišnih nastavnika i jedan odvjetnik, propituje i analizira one pravne silnice koje nas kao Europu drže zajedno čineći je prepoznatljivim i jedinstvenim civilizacijskim ambijentom. Jedan je odgovor na pitanje o tome što nas drži zajedno očigledan – kršćanstvo, dok se drugi pronalazi u grčkom, rimskom i kanonskom pravu. Upravo ta tri pravna supstrata u svojem prožimanju čine temelje Zapada, pojma koji je duboko i nedjeljivo srastao s Europom pribavivši svojstvo ne samo kontinentalne odrednice, već svijeta per se – koji posvuda, unatoč svojim многим i često uistinu dubokim partikularnostima te unutarnjim podjelama, baštini civilizacijsko, vrijednosno i kulturno jedinstvo. To je središnja tema ovoga zbornika čiji je urednik Ivan Milotić, profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu i obnovitelj discipline te kolegija o prožimanju kanonskog prava i hrvatskog pravnog poretku (koji se sada studira nakon više od sedam desetljeća zapostavljenosti).

U Zborniku su zastupljene teme od civilizacijskog značenja poput humanizacije ratovanja i zaštite posebnih skupina osoba i objekta u ratnim prilikama u grčkom pravu, suzbijanje političke korupcije, razmatranja o harmonizaciji i unifikaciji europskog obiteljskog prava na temelju univerzalne primjene kanonskog prava, o pravnoj povijesti zaruka u Europi i hrvatskim zemljama, o Gleazijevoj doktrini Duo sunt (o dvije vlasti: duhovnoj i civilnoj), Laternaskim ugovorima i njihovojoj reviziji te o akvilejskom patrijarhu kao donositelju najstarijega poznatoga motovunskoga statuta. Posebnu vrijednost Zborniku daju recenzije kanonskih i civilnih pravnika te, među njima, kako pravnika koji se bave pravnom poviješću tako i onih koji proučavaju pozitivno (važeće) pravo. U 2020. godini Sveučilište u Zagrebu najsnažnije je među svim pravnopovjesnim istraživanjima poduprlo upravo ovaj znanstveno-istraživački i nakladnički projekt, što dovoljno za sebe govori o njegovoj vrijednosti, važnosti i dalekosežnosti.

HRVATSKI VREMEPOV

Ova je knjiga zbirka kolumni koje sam, kroz više od jednog desetljeća, pisao u dva katolička mjesečnika, u obiteljskoj reviji Kršćanske sadašnjosti „Kana“ pod nadnaslovom: „Pitanje sadašnjeg trenutka“, i u glasili Porečko-pulske biskupije „Landonja“, pod nadnaslovom „Aktualno“. Otuda i naslov knjige „Hrvatski vremeplov“, koji u prenesenom smislu znači „plivanje kroz vrijeme hrvatske zbilje“. Sadržaj kolumni nije isključivo teorijsko teološko i etičko promišljanje neovisno o vremenu u kojem se događa, nego pokušaj primjene teoloških i etičkih sadržaja i naputaka u konkretnom trenutku i na pitanja i probleme koji se u tim trenucima događaju u Hrvatskoj,

Europi i svijetu, kako u društvu tako i u Crkvi. Kada teolog i etičar pristupi kritičkom promišljanju o zbivanjima u Hrvatskoj, Europi i svijetu kroz relativno dugo razdoblje, on nužno svoje „zalede“ ima u Riječi Božjoj i kršćanskoj etici koja nastoji tu Riječ uprisutniti u praksi. Riječ Božja i kršćanska etika jesu ključ kritičkog pristupa. U svijetu je Crkva pozvana tu Riječ Božju čuvati i nastojati pretočiti u konkretan život putem kršćanske etike. To nije nikakav „klerikalistički“ pristup, jer kršćanska se etika u svim svojim temeljnim sastojnicama podudara sa svakom poštenom i objektivnom humanističkom etikom.

(Josip Grbac, autor)

Pred kotačem sv. Katarine

Na blagdan Svijećnice u crkvi sv. Katarine, Župa Navještenja Marijina Pićan, vjernicima je nakon slavljenja sv. mise objavljena i predana na čitanje nova knjiga domaće autorice Davorke Smoković: „Pred kotačem sv. Katarine“. Za razliku od dosadašnjih autoričinih zbirki duhovne poezije „Vjerujem“, „Znam da me voliš“ i poezije za djecu „Andeo na biciklu“ te personalizirane slikovnice „Ja sam Lovro“, „Pred kotačem sv. Katarine“ njezin je prvijenac u prozi.

Recenzent don Anton Šuljić u svojoj je recenziji za ovu priču naveo: „...Priča Davorke Smoković „Pred kotačem sv. Katarine“ ima sve odlike dobrega pripovijedanja. Ispričana je, naime, napeto i s puno pojedinosti koje se odnose na ljudske i kršćanske vrijednosti. No, ono što će čitatelju snažno upasti u oči jest povezanost naslova, središnjeg problema koji zaokuplja obitelj i završetka ove priče. Kotač sv. Katarine melje za vječnost, ali je

to prepoznatljivo samo onima koji tu vječnost vide i u ovome vremenu i u ovome postojanju. Vječnost i vrijeme spajaju se u tome „kotaču“ koji, s jedne strane naznačuje božansko upletanje u naše živote, a s druge strane njegove razloge za pokretanje „kotača“ svetosti. Da bi se prihvatali zadnji razlozi poante nužna je vjera. Bez nje ova bi priča imala gotovo tragičan kraj...“

Nakladnik je ove knjige Josip Turčinović d. o. o. iz Pazina, a crteže i ilustracije u knjizi i naslovnice izradile su autorica Davorka Smoković i autoričina unuka Ema Sulić. Tiskanje je financirala Općina Pićan s obzirom da se u priči promiče i stvarna crkva sv. Katarine u istoimenu naselju u Općini Pićan koja se redovno uključuje u kulturne i duhovne projekte župe Pićan, dok je autorica svoju priču darovala svojim sužupljanim, kao i svim čitateljima koji žele čitati sadržaje s općeljudskim i kršćanskim porukama. U ovoj se knjižici

Davorka Smoković

*Pred kotačem
Sv. Katarine*

džepnoga formata, praktičnoga za čitanje na raznim mjestima, nalaze i dvije autoričine pjesme, od kojih je jedna trećenagrđena na Recitalu ljubavne poezije Željka Boc „Hod se nastavlja“, u Mariji Bistrici, 2014.

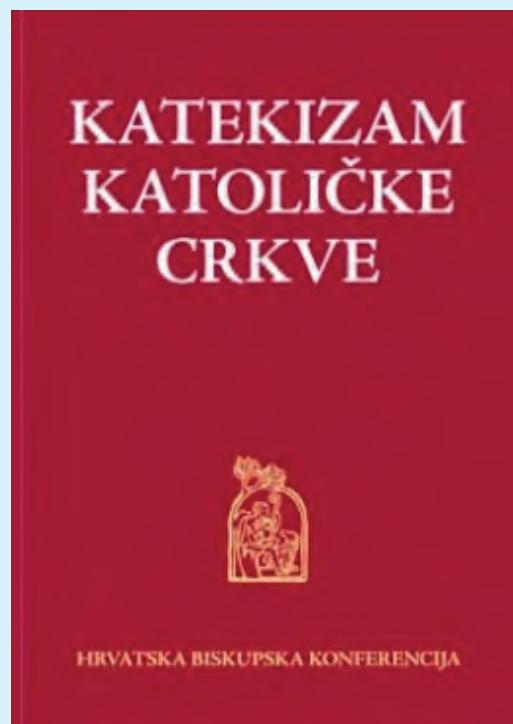
Simboli vjere II

194 Apostolsko vjerovanje nazvano je tako jer se s pravom smatra vjernim sažetkom apostolske vjere. To je zapravo drevni krsni simbol Rimske Crkve. Otud njegov velik ugled: „To je simbol koji čuva Rimska Crkva, u kojoj je sjedište imao Petar, apostolski prvak i u koju je donio zajedničko učenje.” (Sveti Ambrozije)

195 Nicejsko-carigradskom vjerovanju veliki ugled dolazi iz dvaju prvih općih sabora (tj. Nicejskoga 325. i Carigradskoga 381. godine). I danas je zajednički svim velikim Crkvama Istoka i Zapada.

242 Nakon apostola i slijedeći njihovu predaju, Crkva je 325. godine na prvom općem saboru u Niceji isповједila da je Sin „istobitan s Ocem”, tj. jedan jedincati Bog s njime. Drugi opći sabor, u Carigradu 381. godine, zadržao je taj izraz u obliku iz Nicejskoga vjerovanja i isповјedio da je on „jedinorođeni Sin Božji, rođen od Oca prije svih vjekova, svjetlo od svjetla, pravi Bog od pravoga Boga, rođen, a ne stvoren, istobitan s Ocem”.

245 Apostolsku vjeru u svezi s Duhom isповјedio je Drugi sveopći sabor 381. godine u Carigradu: „Vjerujemo u Duhu Svetoga, Gospodina i životvorca koji izlazi od Oca”. Crkva time Oca priznaje „izvorom i vrelom svega božanstva”. Vječno podrijetlo Duhu Svetoga nije međutim bez veze s podrijetлом Sina: „Duh Sveti, koji je treća osoba Trojstva, jest Bog, jedan i jednak Bogu Ocu i Sinu, jedne biti i jedne naravi (...). I ne kaže se da je samo Duh Očev, nego ujedno Duh Očev i Sinov.” Vjerovanje Crkve na

Carigradskom saboru isповijeda: Duh Sveti se „s Ocem i Sinom skupa časti i zajedno slavi“.

465 Prva krivovjerja više nego Kristovo božanstvo nijekala su njegovo pravo čovještvo (gnostički doketizam). Već od apostolskoga vremena kršćanska je vjera uporno naglašavala istinsko utjelovljenje Sina Božjega koji je „došao u tijelu“. Ali u trećem je stoljeću Crkva, na saboru sazvanom u Antiohiji, morala potvrditi protiv Pavla Samosatskog da je Isus Krist Božji Sin po naravi, a ne po posinjenju. Prvi sveopći sabor u Niceji 325. godine isповјedio je u svom vjerovanju da je Sin Božji „rođen, a ne stvoren, istobitan (*homousios*) Ocu“ i osudio Arija koji je tvrdio da je „Sin Božji (nastao) ni iz čega“ i da je „druge suštine i biti nego Otac“.

196 Naše izlaganje vjere slijedit će Apostolsko vjerovanje koje tako reći predstavlja „najstariji rimski katekizam“, a popunjavat će se

stalnim pozivanjem na Nicejsko-carigradsko vjerovanje koje je na više mesta izričitije i razrađenije.

197 Kao na dan našega krštenja, kad je sav naš život bio povjeren „pravilu nauka“ (Rim 6,17), prihvativimo simbol svoje vjere koja daje život. Izgovarati Vjerovanje s vjerom znači ulaziti u zajedništvo s Bogom, Ocem, Sinom i Duhom Svetim, i u zajedništvo s cijelom Crkvom koja nam predaje vjeru; u njenom krilu mi vjerujemo: „Taj je Simbol duhovni pečat, on je razmišljanje našega srca i kao njegova stalno prisutna straža, on je sigurno blago naše duše.“ (Sv. Ambrozije)

1064 Završni „amen“ u Vjerovanju preuzima, dakle, i potvrđuje početni: „Ja vjerujem“. Vjerovati znači reći „amen“ Božjim rijećima, obećanjima, zapovijedima, znači potpuno se pouzdati u onoga koji je „amen“ beskrajne ljubavi i savršene vjernosti. Kršćanski svakodnevni život bit će „amen“ Vjerovanju naše krsne vjeroispovijesti: „Neka Vjerovanje bude kao ogledalo. Ogledaj se u njemu: da vidiš vjeruješ li sve što priznaješ da vjeruješ. I sa svoje vjere raduj se svaki dan.“ (Sv. Augustin)

1274 „Gospodnji biljeg“ jest pečat kojim nas je Duh Sveti obilježio „za Dan otkupljenja“

(Ef 4,30). „Krštenje je pečat za vječni život.“ Vjernik koji „pečat čuva“ do kraja, tj. koji ostane vjeran zahtjevima svoga krštenja, moći će preminuti „obilježen znakom vjere“, s vjerom svoga krštenja, isčekujući blaženo gledanje Boga – kao dovršenje vjere – i u nadi uskrsnuća.

Lik sv. Josipa u slikarskoj baštini Istre

Girolamo Corner (1820. – 1883.)

Iznimno važno mjesto u kršćanstvu pripada sv. Josipu, zaručniku Djevice Marije i hranitelju Isusa i Djevice Marije. Potomak je kralja Davida kome Bog obeća da će od njega poteći Mesija. Evangelija ne navode nijednu njegovu riječ, a ono što znamo o njemu, sadržano je uglavnom u dva prva poglavlja Matejeva i Lukina evanđelja.

Prema istraživanjima Daniela Patafte „kult sv. Josipa osobito se razvio u vrijeme katoličke obnove, kad nastaju prve crkve, kapele i oltari posvećeni ovom svecu te u isto vrijeme i različiti molitvenici i molitveni priručnici, kao i druga pobožna pomagala koja su

kroz razdoblje 17. i 18. stoljeća doprinijela naglom širenju kulta sv. Josipa“.

Uz Godinu sv. Josipa predstavljamo njegov lik u slikarskoj baštini Istre. Sredinom XIX. st. kao plodan slikar djelovao je u Istri i na Kvarneru Girolamo Corner (1820. – 1883.) Prema arhivskim istraživanjima Marije Ivetić i Maje Zidarić objavljenima u djelu „Girolamo Corner: istarski opus“ župa s najvećim brojem oltarnih pala i štafelajnih slika Cornerova potpisa jest župa Motovun. Na području te župe, u crkvi sv. Pankracija u Brkaču, na bočnom zidu broda crkve, nalazi se i slika sv. Josipa s malim Isusom.

„Svetac Josip starije dobi, u sjedećem stavu na kamenu, djelomično zaklonjena lica

Crkva sv. Pankracija, Brkač

Djetetovom glavicom, iznad zelene haljine zaogrnut raskošnim plaštem jasno plave boje, desnom rukom čvrsto drži uspravnu razlistanu granu nara.“ (M. Ivetić)

Prikaz sv. Josipa s Isusom istoga autora nalazi se u naselju **Sv. Bartul** u istoimenoj crkvi. Na ovoj slici sv. Josip u desnoj ruci drži procvjetali štap koji simbolizira njegove zaruke s Djemicom Marijom. Postoje različite tradicije koje pojašnjavaju zašto se sv. Josipa prikazuje s rascvjetalim štapom. Najpoznatija, već predstavljena u prikazu vodnjanskoga kipa sv. Josipa s rascvjetalim štapom, kaže da je među pozvanim mladićima, Davidovim potomcima, u Hramu jedino Josipu štap čudesno procvjetao, kao znak Božjega odabira zaručnice Djevice Marije.

U župnoj crkvi sv. Šimuna i Jude Tadeja u **Tinjanu** na bočnom oltaru slikar Girolamo Corner naslikao je smrt sv. Josipa. Sveti je zaručnik svoj zemaljski život završio prije nego što je Isus započeo javno djelovanje. Nije čudno da se sv. Josip štuje posebno kao zaštitnik umirućih, odnosno kao zagovornik za sretnu smrt. Njegova je smrt bila sretna, utješena Isusovom prisutnošću – prema katoličkoj predaji umro je na rukama Isusa i Marije.

Sveti „nesposobnjaković”

Sirakuza. Grob svete Lucije. Mladi monah. Zosimo. „Nesposoban za bilo što... Našalimo se... Imenujmo ga čuvarom groba svete Lucije, tako nam neće smetati u važnim stvarima” – rekoše redovnička braća – i rečeno učiniše. Zosimo je čuvao Lucijin grob. A onda ga je jednoga dana spopala čežnja za roditeljima, čežnja da ih vidi, da s njima porazgovara... i on ode ne obavijestivši poglavare samostana o svom odlasku. Kad je stigao kući, njegovi roditelji pročitaše na njegovu licu da je „pobjegao” pa ga ukore i sami dopratevernatrag do samostana. Opat mu je oprostio i vratio ga u njegovu službu „čuvara groba” koju je nadalje obavljaо godinama, zbog nesposobnosti za bilo koju drugu funkciju – po mišljenju i poglavara i braće. Umro je opat. Monasi su se uputili biskupu da imenuje njegova nasljednika. Pošli su svi, samo su Zosima ostavili, smatrajući nepotrebним njegovo prisustvo u tako važnoj stvari. No, biskup ih je upitao jesu li svi na broju. Rekoše da su ostavili jednoga nesposobnog kod kuće jer on ionako ne bi ništa korištio stvari za koju se njemu, biskupu, obraćaju. Biskup je zatražio da dovedu i Zosima, što oni nevoljko učiniše, ali „biskupova se slušati mora”. Kad su ga doveli, biskup je baš Zosima svečano proglašio za njihova opata. No, ovaj „glupan”

bio je zaista svet čovjek. Nije se svojoj braći redovnicima osvećivao ni kolektivno ni pojedinačno, nego je samostanom upravljaо mudro i kreposno. Kao takav bio je prepoznat u narodu, pa kad je umro biskup, narod je tražio Zosima za biskupa. U ono vrijeme još je vjernički narod imao pravo glasa. Papa Teodor Zosima je potvrdio za biskupa Sirakuze. Vodio je biskupiju prosvjetljenom mudrošću od 647. do 662. godine.

Kako se neke činjenice gotovo doslovno ponavlјaju!!! Sjetimo se kako je Bog poslao proroka Samuela da ide pomazati novoga kralja izraelskog, umjesto Šaula koji ga je iznevjerio. Samuel je došao u kuću Betlehemca Jišaja koji mu je predstavio sve svoje sinove, lijepе, zdrave i kršne momke, ali „glas iznutra” izbacivao ih je sve po redu. Jahve nije ni jednoga od njih izabrao. Onda je Samuel pitao Jišaja jesu li mu to svi sinovi. A kad je ovaj odgovorio da je ostao najmlađi pasti stoku, zapovjedio je da ga dovedu. I „glas iznutra” mu je rekao: „Taj je! Njega pomaži.” Bio je to David – po mišljenju i oca i braće, nesposoban i nevažan jer je bio premlad.

Sjetimo se kako je franjevac Antun, koji je završio visoke škole, ostao nepoznat braći, i na kapitulu kad su se dodjeljivali zadatci i službe, kad se slalo u evangelizaciju

i formiralo ekipe, njega nitko nije znao i nitko ga nije pozvao ni izabralo u svoju ekipu, pa ga je na kraju iz samlosti uzeo jedan fratar u svoju ekipu, u svoj samostan. Dodijelili su mu službu kuhara i peraća tanjura. Antun je to obavljao bez srdžbe, bez uvrijedenosti, bez taštine, bez dokazivanja svoje vrijednosti i učenosti, slušajući često traljave propovijedi svoje subraće u samostanu. A onda je jednom prilikom bila mlada misa u Dekanatu. U zadnji se čas razbolio učeni i željno isčekivani propovjednik, gost... Nitko se nije htio prihvati propovijedanja ... Svi su se ispričavali da se nisu pripremili i da ne mogu i ne žele tako nastupati... Poglavar je naredio Antunu da propovijeda uime poslušnosti, smatrajući da će svi shvatiti da neuki fratar kuhar i ne može reći nešto pametno – i neće zamjeriti. Tako će „vuk biti sit i ovce cijele”. No, kad je Antun počeo propovijedati, svi su zanijemjeli od čuda i pitali se kao ono Židovi za Isusa: „Odakle to ovomu? Nije li on sin tesarov, ne znamo li mu oca i majku?... Nije li ovo onaj samostanski kuharčić i tanjuroperač?”

Odlika je Zosima, Davida i sveoga Antuna Padovanskog da su bili skromni, samozatajni i da se nisu osvećivali kad su došli na viši položaj i bili iznad onih koji su ih prije ponižavali. Kako lijepo, zar ne?!

Znameniti političar i preporoditelj Josip Vlah (II. DIO)

Prva javna pojava nacionalnoga sukoba u Istri, a u okviru njega i borba za jezik, odmah je pokazala visoko politiziranu hrvatsku preporodnu svijest o ulozi jezika i njegova značenja u životu jednoga naroda. Očito je da je cijela ta sredina pratila opća revolucionarna kretanja u Monarhiji, ali i to da je moralo biti snažnijih odjeka ilirskoga pokreta, odnosno, hrvatskoga nacionalnog preporoda i na ovome istočnoistarsko-kvarnerskome prostoru.

U Voloskome je u studenome 1848. Kastavac Josip Vlah poduzeo akciju koja je ukazala na to da je hrvatski svijet Istre bio u znatnoj mjeri politiziran, a njegovi dijelovi na sjeveroistočnoj obali Istre i veoma svjesni svoje pripadnosti Hrvatskoj. Na njegov prijedlog, u propagandnu agitaciju krenuo je njegov brat Martin, kastavski općinski načelnik – poveo je agitaciju u liburnijskoj Istri kako bi se istočna Istra pridružila Rijeci, a to je u danim prilikama – tada je Rijeku držao ban Banske Hrvatske Josip Jelačić – značilo uključivanje u maticu zemlju. Bitno je ovdje istaknuti da je prilikom te prve pojave organiziranoga nacionalnog, preporodnog istupanja Hrvata Istre po prvi put došao do izražaja i jezični problem. Pozivu ove dvojice Kastavaca odazvali su se i Lovranci, i to uime cijele Liburnije – i Voloskoga, Veprinca, Mošćenica i Brseča; oni su – pored toga što su u cijelini odbili pokušaj talijanaško-talijanskih zastupnika – odlučno izjavili da u ovome kraju postoje sasvim slavenske općine, u kojima se stoljećima održava služba Božja i propovijeda na slavenskome jeziku. Na tu akciju, međutim, negativno su odgovorili Vološčani, pa su, između ostaloga, i oni isticali pitanje jezika. Oni ne osporavaju uporabu hrvatskoga jezika, štoviše, oni naglašavaju da kod kuće govore „ilirski“, dakle hrvatski, ali iz gospodarskih razloga služe se i talijanskim jezikom; međutim, službeno žele upotrebljavati samo talijanski jezik, i to zato jer je to „(...) jedini pismeni jezik“ u Istri, a i oni sami u njemu su „znanstveno izobraženi“. Činjenica je da se i na ovome primjeru Voloskoga vidi da je denacionalizacija bila na djelu, da se napuštao materinski jezik u korist gospodarskih probitaka koje je omogućavala opća situacija sa širokom uporabom talijanskoga jezika u Austrijskome primorju i šire, na obližnjemu riječkome prostoru. O tome da je talijanski jezik napredovao brzim koracima u Monarhiji, a i o tome kakav je bio odnos prema hrvatskome jeziku u Beču, govori i postupak samih Kastavaca: oni su uputili protest protiv vološčanskoga protesta Ministarstvu unutrašnjih poslova u Kromerij, a svoj su odgovor stilizirali na talijanskome jeziku, sigurno vrlo dobro znajući da se njega u ministarsvu poznaće, ali ne i

KASTAV – SKO. (majstorska fotografija Kastava, za koju se do sada zna. Autor – Valentino Lucic)

hrvatski. Istoču, pored toga, da se pojedini njihovi sunarodnjaci i braća odriču i svoje narodnosti i jezika. I sada veoma značajan zahtjev Kastavaca u početcima javne i službene borbe za jezik: ministarstvo se moli da se ilirsko-hrvatski jezik i službeno prizna kao uporabni jezik u sudu, školi i u crkvi. Njihov župnik, kao dekan, službeno potvrđuje da se u dekanatu sve do Brseča govori samo hrvatskim jezikom. Beč je odgovorio Hrvatima; ministar je s jedne strane umirio Hrvate – potvrđio je ono što je ranije odgovorio talijanaško-talijanskim zastupnicima, odnosno, da će se talijanski koristiti samo u kontaktima s Talijanima. Ali, ministar nije pozitivno odgovorio ni na kastavski zahtjev. Moguće je da je time parirao snaženju Jelačićeva autoriteta i jačanja Hrvatske u cijelini. Na sve to još su se jednom javili Lovranci, pobijajući gospodarske razloge Vološčanaca o njihovo boljoj vezi s Trstom nego s tadašnjom Rijekom, ponovno ističući da svi govore „ilirski“, a samo mali dio i talijanski, koji je, uz to, naučen u tuđini.

Prva javna pojava nacionalnoga sukoba u Istri, a u okviru njega i borba za jezik, odmah je pokazala visoko politiziranu hrvatsku preporodnu svijest o ulozi jezika i njegova značenja u životu jednoga naroda. Očito je da je cijela ta sredina pratila opća revolucionarna kretanja u Monarhiji, ali i to da je moralo biti snažnijih odjeka ilirskoga pokreta, odnosno, hrvatskoga nacionalnog preporoda i na ovome istočnoistarsko-kvarnerskome prostoru. Međutim, događaji na prostoru od Kastva do Brseča izazvali su i negativnu reakciju dijela poslovnih krugova iz središta uprave toga liburnijskoga područja, očito iz redova onih poslovnih ljudi koji su se počeli denacionalizirati, zahvaljujući svojim intenzivnim poslovnim kontaktima i ovisnosti o talijanskome svijetu općenito. Naravno, taj hrvatski svijet još se ne srami „kućne“ uporabe materinskoga jezika, ali za njega, očito je, talijanski jezik predstavlja jezik

visoke civilizacije i kulture kakvu – po njihovu mišljenju – hrvatski narod nema i ne može imati, a to je i stajalište iredentističkoga pokreta u pokrajini i izvan nje. U sukobu tih dvojnosti kretat će se i kasnije bitke za jezik.

Vladajući je položaj talijanaško-talijanskih predstavnika u ostalom dijelu Liburnije također imao temelj u njihovoj gospodarskoj moći – u kotaru je samo deset veleposjeda, ali oni su svojina stranaca, onih u Beču. Gospodarstvo je bilo uglavnom zasnovano na poljoprivredi, na hrvatskome, malome posjedu koji je obuhvaćao oko 80 % gospodarstava, a većina je imala samo dva hektara produktivne zemlje, najčešće samo oranici i livadu. Dio se gospodarstva oslanjao i na jedrenjake, ali očita korist od pare naglo je upropastila nukleus brodovlasnika u sâmome Voloskom jer nisu imali toliko kapitala da se brzo preorientiraju na parni stroj. Upravo slom brodovlasnika u Voloskome te na otoku Lošinju označava i kraj početaka stvaranja vodećega dijela klasičnoga hrvatskog građanstva („buržoazije“, odnosno kapitalista) u cijeloj pokrajini Istri s Kvarnerskim otocima. Jer, u prazan je prostor naglo i lako uskočio strani kapital, osobito kada je uočio naglo narasle potrebe za turističkim privređivanjem, i to utoliko više što se u to skladno inkorporirao i zdravstveni turizam. Sve se to, pak, ogleda u nevjerljatno naglome uskršavanju vrlo malenoga naselja Opatija kao najvećega i glavnog turističkoga te lječilišnoga obalnog središta – od 1889. god. i u službenoj formi – goleme Habsburške Monarhije. Koliko je to središte bilo materijalno važno za strani kapital, sada uglavnom u okviru Južnih željeznica, govori i pokretanje konjskoga, potonjeg električnog tramvajskoga prometa od željezničke postaje u Matuljima do Opatije. (*nastavlja se*)

Oproštaj od Adelije Opatić

Nalazimo se u vremenu korizme, misli su nam usmjereni na križ i Isusovo trpljenje. Međutim, ako se malo osvrnemo oko sebe, primjetit ćemo da i oko nas ima ljudi kojima je svakodnevni život itekako obilježen trpljenjem, i ne baš lakin križem. Od jedne takve osobe koja je živjela u Župi sv. Lucije Pazinske, u malom mjestu Munci, oprostili smo se 23. 1. 2021. To je bila Adelija Opatić. Munci, za koje mnogi nisu ni čuli, lijepo je uređeno malo selo, kao i mnoga sela u središnjoj Istri. Na ulazu «stražari» kapelica posvećena Blaženoj Djevici Mariji, koja kao da govori mještanima: „Ne bojte se, ja sam s Vama!“ Prema

toj je kapelici gotovo svakodnevno upućivala svoj pogled i molitve tijekom dugoga niza godina naša Adelija jer joj je kapelica gotovo nadomak kuće. Adelija Opatić bila je rođena u obitelji Honović 1967. godine u Čepić polju. Uz roditelje, rasla je i uz dva brata i sestru blizanku koja je preminula u 16. godini života. Adeliju su već od rođenja pratili zdravstveni problemi, a u mladosti se pojavila i šećerna bolest koja je uzrokovala daljnje poteškoće. Uslijedilo je otkazivanje bubrega, dijaliza, transplantacija bubrega, višekratne operacije obaju stopala, amputacije prstiju, zatim jedne noge i na kraju druge noge. Uz sve to, bila je i zaposlena u Dječjem vrtiću u Pazinu, sa skraćenim radnim vremenom. Zanimljivo je to s koliko je strpljenja podnosiла sve te bolesti. Tu su bili nebrojeni boravci po raznim bolnicama i rehabilitacijama i preko stotine puta intervencije hitne pomoći. No, krasila su je vedrina i radost života. Često bi njezin sugovornik imao osjećaj da ona tješi njega, a ne obrnuto. Snagu je crpila iz vjere i pouzdanja u Boga da se sve u životu odvija prema njegovu planu. Dokle god je mogla, redovito je sa suprugom Lorisom, kćeri Keti i svekrvom Mirandom, koja joj je bila velik oslonac u životu, pohađala nedjeljnu euharistiju. S velikim se pouzdanjem predavala doktorima u ruke. O njima kao i ostalom medicinskom osoblju imala je samo riječi hvale za sve napore koje su oni činili za poboljšanje njezina zdravlja. Osobito se sa zahvalnošću često spominjala dr. Andreja Angelinija koji ju je kao liječnik specijalist dugo godina liječio. Često je govorila kako joj on nije samo liječnik, već i duhovnik i prijatelj. I sama nemoćna nije zaboravljala druge u potrebi. Često je bila na pomoći svekrvu Josipu kojeg je iznimno cijenila. Kad je već i sama bila blizu kraja, bez jedne noge i vidno iscrpljena bolešću, brinula se za svekrvu Mirandu koja je netom prije operirala kralješnicu. Dogurala bi svoja kolica do njezina kreveta i masirala je da joj olakša bol. Time joj je željela barem malo uzvratiti za svu ljubav i skrb koju je od nje primala čitavoga života. Posebno se radovala svojoj maloj unučici Nikol i bila je jako ponosna što je dočekala biti «nona» i da je njezina Keti sretna u novoj obitelji. Potpuno svjesna da joj se bliži kraj, pripremila se primajući sv. sakramente za posljednje putovanje. Potom je dala upute šogoricama koje je jako voljela kako da je pripreme za sprovod i što da joj obuku. I kad se na rastanku čovjek osvrne na Adelijin život, postaju sasvim jasne one riječi: «Svetci se ne rađaju, svetcem se postaje.» I to ne gundjanjem i prigovaranjem Bogu i ljudima, već strpljivošću u tišini, dan za danom noseći svoj križ. Neka te, draga Adelija, anđeli čuvaju tamo gdje će s lica biti otrta svaka suza i boli više neće biti. (M. F.)

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVICA"

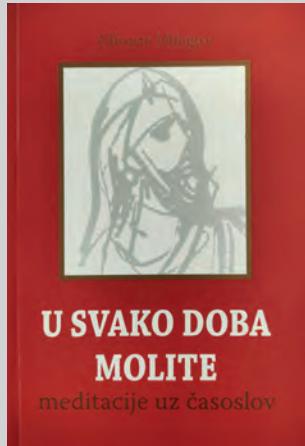
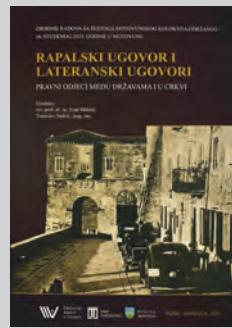
Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o. Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

Radno vrijeme

Pon - pet 9-16 h, sub 8-13.30 h
Pon - pet 9-16 h, sub 8-13 h
Pon - sub 9-18 h

MISNA VINA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Kontakt za nabavu: porec@josipturcinovic.com, 052/451 784

Oče, budi volja tvoja
Molitvenik s velikim slovima
Ponovljeno izdanje

Cijena: 40,00 kn s PDV-om

PRVA HRVATSKA KUĆA OD KOBASICICA

Općina Sv. Petar u Šumi završila je s uređenjem i opremanjem Prve Hrvatske kuće od kobasicica i Supetarskog doma koja se sastoji od centralne prostorije, muzejsko galerijskog prostora na katu, kuhinje, spremišta, sanitarija, okoliša s dva uređena parkirališta, dječjim parkom, bočalištem, velikim trgom i prostorom za druženje. Opremljena je najmodernijom multimedijom koja se sastoji od video zida, nekoliko displeja za manje projekcije, razglosa, opreme za glazbene događaje, video nadzorom i sigurnosnim sustavom..

Sv. Petar u Šumi, Istra i Hrvatska dobili su posebno mjesto za održavanje brojnih događaja i evenata na temu raznih tradicionalnih običaja i proizvoda s ciljem promocije mjesta, mikro destinacije i turističke valorizacije. Prostor Kuće od kobasicica/supetarskog doma koristit će i mještani Općine Sv. Petar u Šumi za razne kulturne, društvene, svečane aktivnosti i programe. Budući sajmovi i programi u pravcu turističke valorizacije mjesta odvijat će se na prostoru naše Hiže/Kuće od kobasicica.

Muzejsko galerijski prostor i knjiga o kobasicama

U sklopu Kuće od kobasicica uređen je muzejsko galerijski prostor u kojemu su smješteni eksponati koji se koriste u proizvodnji kobasicica i salama. Izloženi su začini i makete kobasicica iz cijelog svijeta.

U sklopu muzeja je postavljena Knjiga o kobasicama na 40 panoa u kojima je prikazana prekrasna svjetska

bajka o kobasicama. Knjiga se sastoji od sljedećih poglavlja: Dobrodošli u svijet kobasicica, povijest kobasicica, fešte i sajmovi od kobasicica, muzeji kobasicica, vitezovi od kobasicica, ocjenjivanje kobasicica, poznata jela od kobasicica, Kobasicica u istarskoj tradiciji, istarska prašćina, kobasicica na beku, Sv. Petar u Šumi- zavičaj kobasicica, istarska kobasicica, blagoslov kobasicica, istarska kobasicica na stolu, najbolje hrvatske kobasicice, kobasičarski rekordi, kobasicice u modernoj gastronomiji i s kobasicicom po svijetu.

Kuća od kobasicica/supetarski dom Besplatno će biti na raspolaganju supetarskim udrugama, umirovljenicima, sportašima, predškolskoj i školskoj djeci, mladima, za razne aktivnosti u skladu s dogovorenim mjesечnim i godišnjim programima.

Za plesne večeri i druženja umirovljenika, turnire u briškuli i škopi, praćenje nogometnih utakmica i ostalog sportskog programa na velikom video zidu, razna edukativna predavanja, predstave i filmske projekcije za djecu i mladež te ostale programe za žitelje općine.

Prostor Kuće od kobasicica/supetarskog doma opremljen je najsuvremenijom opremom i pomagalima te će ga moći koristiti mještani Općine Sv. Petar u Šumi i drugi korisnici za razne javne i privatne događaje od početka lipnja 2021. uz komercijalne uvjete korištenja(cijena najma) za:

- Proslave dječjih rođendana
- Obiteljske svečanosti
- Svadbene svečanosti
- Obiteljske fešte za krštenje, pričest i krizmu
- Poslovne svečanosti za tvrtke
- Razne komercijalne programe i promocije
- Komercijalne gastro programe

Zvonik s kojeg nad Pulom bdije sv. Antun Padovanski

Zvonik najveće župe u Istri, Župe sv. Antuna Padovanskog u Puli, ubraja se u mlađe istarske zvonike, podignut je 1932. godine. Visok je 45 metara i najviši je zvonik u najvećem istarskom gradu te raspolaže s pet zvona koja su dignuta na toranj 1933. god. i predstavljaju pet tonova glazbene ljestvice. Uoči blagdana sv. Antuna, 9. lipnja 1932., blagoslovljen je i postavljen na zvonik kameni kip padovanskoga svetca visok 1,75 m.

Just Ivetač u *Istarskim uskličnicima* o njemu kaže: „Četverokutni zvonik uzdiže se u sklopu lijeve crkvene lađe, a sastoji se od prostorija za zvona na dvije razine. Donja prostorija, što se nalazi između dva jednakom zaobljena zidna vijenca, otvara se na svakom licu biforom čija su okna znatno šira i veća od okana trifora na gornjoj prostoriji za zvona.“

Na kutovima iznad prostorija za zvona nalaze se četiri minijaturna dekoracijska „zvonika“ s križem na vrhu (viši su od metra), a na platformi između tih ukrasnih „tornjeva“, uzdiže se stožac na čijem vrhu, na kružnom kamenom postolju, dominira sv. Antun, s pogledom prema zapadu, na more.

Godine 1982. prvi su put elektrificirana tri zvona, a 2005. postavljeno je novo postolje i iznova elektrificirano svih pet zvona. (np)

